

การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง



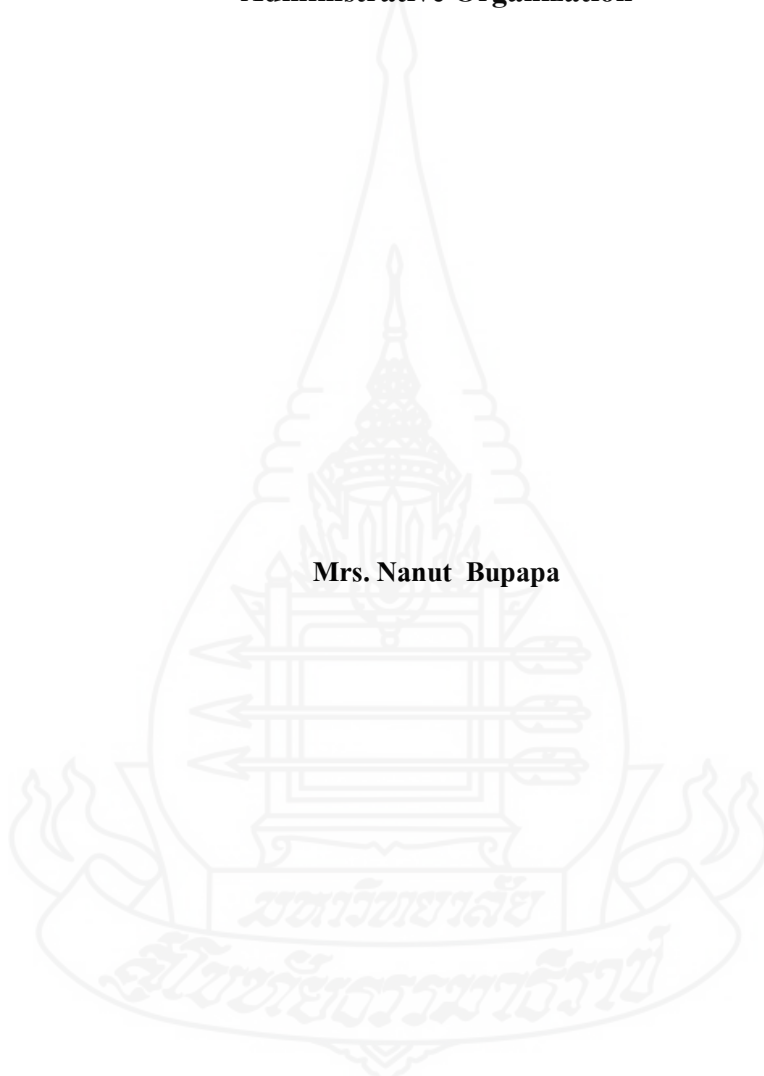
นางณัฏฐ์ บุปะปา

การศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

**Good Governance Management of Ang Thong Provincial
Administrative Organization**

Mrs. Nanut Bupapa



An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
ชื่อและนามสกุล	นางฉัตรกัญญา บุปะปา
แขนงวิชา	บริหารรัฐกิจ
สาขาวิชา	วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ



ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย)



กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนมพัทธ์ สมิตานนท์)



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
ผู้ศึกษา นางฉฉฉฉฉฉ บุปะปา รหัสนักศึกษา 2583004151 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง (2) เปรียบเทียบการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ทั้งหมด 165 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของเครจซ์ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 102 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษา พบว่า (1) การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักการมีส่วนร่วม 4) หลักความรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) บุคลากรที่มีหน่วยงานสังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (3) แนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง มีดังนี้ 1) ผู้นำองค์กรต้องเข้มแข็ง สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในทุกกระดับ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญ และปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างเต็มใจ 2) บุคลากรควรมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ หรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง 3) การสร้างค่านิยมองค์กร หรือวัฒนธรรมองค์กรที่ปลูกฝังให้ยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาล โดยทุกหน่วยงานปฏิบัติร่วมกัน และมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อคนรุ่นใหม่ได้เห็น และปฏิบัติสืบเนื่องต่อไป

คำสำคัญ การบริหารธรรมาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

Independent Study title: Good Governance Management of Ang Thong Provincial Administrative Organization

Author: Mrs. Nanut Bupapa; **ID:** 2583004151; **Degree:** Master of Public Administration;

Independent Study advisor: Dr. Kittipong Keatwatchrachai, Associate Professor;

Academic year: 2021

Abstract

This study aimed to: (1) study levels of governance management of Ang Thong Provincial Administrative Organization; (2) compare the governance management of the Ang Thong Provincial Administrative Organization, classified by personal factors; and (3) propose a guideline for the development of governance management in the Ang Thong Provincial Administrative Organization.

The study was conducted by means of survey research, the population used in the study was a total of 165 personnel, working in the Ang Thong Provincial Administrative Organization. The sample size was determined by using the method of Craigie and Morgan, and a finite sample of 102 people was obtained by means of simple random sampling. The instrument used in data collection was a questionnaire while the statistics applied for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test and One-Way ANOVA.

The result founded that: (1) the governance management of the Ang Thong Provincial Administrative Organization that consisted of 1) the rule of law; 2) morality; 3) participation; 4) responsibility; 5) transparency; and 6) worthiness, was at a high level in overall; (2) the personnel under different units showed significantly different opinions on the governance management of the Ang Thong Provincial Administrative Organization at the level of 0.05; (3) the guideline for the development of good governance in the Ang Thong Provincial Administrative Organization consisted of: 1) the corporate leader must be strong, be able to build relationships with personnel at all levels to motivate personnel to realize the importance of and willingly comply with the principles of good governance; 2) the personnel should be provided of opportunity to participate in the processes or steps of the governance management in the Ang Thong Provincial Administrative Organization; 3) the creation of corporate values or organizational culture to be cultivated should adhere to the principles of governance management in which all units practice together and pass it on from generation to generation, so that the new generations will realize and continue to practice it.

Keywords: Governance management, Ang Thong Provincial Administrative Organization

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สืบเนื่องเรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” สำเร็จด้วยดี ด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำอย่างดี ผู้ศึกษาขอกราบขอพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และติดตามการศึกษาค้นคว้าอย่างใกล้ชิด และผู้ศึกษาขอกราบขอพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนมพัทธ์ สมิตานนท์ ที่คอยชี้แนะให้คำแนะนำติดตามการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งคณาจารย์ทุกท่านของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่ให้ความกรุณาให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ รวมไปถึงบุคลากรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม ส่งผลให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดผู้ศึกษาขอขอบคุณครอบครัวที่มีส่วนเป็นกำลังใจ ตลอดจนรุ่นพี่ รุ่นน้อง และเพื่อนที่คอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ณัฏฐ์ บุปะปา

ธันวาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	4
สมมติฐานการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. แนวคิดการบริหารธรรมาภิบาล.....	9
2. แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย (New Public Governance: NPG).....	39
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	43
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	59
รูปแบบการศึกษาวิจัย.....	59
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากร ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	66
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ เพื่อทราบระดับการบริหาร ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	70
ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	76
ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	80
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปการศึกษา.....	81
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	96
ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม.....	97
ข. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ.....	99
ค. การทดสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC).....	103
ง. การทดสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC).....	111
จ. แบบสอบถาม.....	115
ประวัติผู้ศึกษา.....	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	66
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	67
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	67
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งงาน.....	68
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	68
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามส่วนงานที่ปฏิบัติงาน.....	69
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	70
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักนิติธรรม.....	71
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักคุณธรรม.....	72
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความโปร่งใส.....	73
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักการมีส่วนร่วม.....	74
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความรับผิดชอบ.....	75
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความคุ้มค่า.....	75
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	77
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	77
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษากับการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของตำแหน่งงานกับการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	78
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิภาพในการทำงานกับการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	79
ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของหน่วยงานสังกัดกับการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.....	79



สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....4



บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ธรรมาภิบาล ถือเป็นประเด็นหัวข้อหนึ่งที่ทางหน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสนใจอย่างมาก โดยกล่าวได้ว่าแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกโดยธนาคารโลก World Bank ในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายการให้กู้เงินกับประเทศในซีกโลกใต้ โดยธนาคารโลกมองว่าธรรมาภิบาล ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความไร้ประสิทธิภาพและการคอร์รัปชันของรัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศในแถบละตินอเมริกาและแอฟริกาที่มีปัญหาเนื่องจากกู้เงินธนาคารโลกไปแล้วไม่สามารถหาเงินมาชำระคืนได้ ซึ่งจากรายงานของธนาคารโลกในยุคแรก ที่ได้รับการให้ความสำคัญของการมีธรรมาภิบาล และการฟื้นฟูสถานการณ์ของ IMF ในการให้ประเทศต่าง ๆ กู้เงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ การที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน คือประเทศนั้นๆ ต้องมีการจัดการปกครองและมีการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะที่ได้ตกลงไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งตามความเชื่อของธนาคารโลกปัญหาหลักของการพัฒนาในแต่ละประเทศ จุดอ่อนอยู่ที่ระบบ governance ต่อมาก็มีผู้ขานรับอย่างรวดเร็วว่าเรื่องนี้ไม่ใช่ปัญหาในกลุ่มประเทศในแถบละตินอเมริกาและแอฟริกาแต่เป็นปัญหาร่วมของชาติต่างๆ ฉะนั้น ธรรมาภิบาล หรือ good governance จึงกลายเป็นความคาดหวังเป็นคำตอบ และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ในนานาประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

สำหรับประเทศไทย คำว่า “Good Governance” เริ่มใช้กันแพร่หลายภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 และหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การเกิดสถานะเศรษฐกิจ “ฟองสบู่แตก” ในปี 2540 ทำให้คนไทยรู้จักคำว่า “ธรรมาภิบาล”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 5 มาตราที่ 77 กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2540) ซึ่งภายใต้มาตราดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเรื่องธรรมาภิบาลตั้งแต่นั้นเป็นต้น

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี คือ ระเบียบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมาย คำว่า “ธรรมาภิบาล” ไว้ใน มาตรา 11 (8) ว่า หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการฝ่ายปฏิบัติการฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้ความสามารถและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติ ภัยอันตราย ที่หากมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน (ระเบียบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542) และภายใต้ระเบียบนี้ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่สำคัญ โดยทุกภาคส่วนต้องมีธรรมาภิบาลเป็นหลักในการดำเนินการ ทั้งนี้หน่วยงานทั้ง ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ภาครัฐต้องมีการปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงาน และกลไกการบริหารทรัพยากรของสังคมที่โปร่งใส ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน รวมทั้งปรับทัศนคติต่อประชาชน ให้ถือเอาประโยชน์ของประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายในการทำงาน ภาคธุรกิจเอกชน ต้องมีการปฏิรูปและสนับสนุนให้หน่วยงานของเอกชนและองค์กรเอกชนต่างๆ มีคุณธรรม มีมาตรฐานในการให้บริการ พร้อมทั้งร่วมทำงานกับภาครัฐและประชาชน ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนัก ในเรื่องสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

ซึ่งต่อมาประเทศไทยก็ได้มีการปรับเปลี่ยนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมาตรากฎหมาย ฉบับใหม่ขึ้นมาอีกฉบับหนึ่ง คือ พระราชกฤษฎีกาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยได้ให้ความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” หมายถึง การบริหารราชการ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ได้แก่การคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2546, : 2) ซึ่งภายใต้กฎหมายดังกล่าว มุ่งเน้นเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ การปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การปรับปรุงภารกิจในส่วนงานราชการ พร้อมทั้งการอำนวยความสะดวกเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของราชการ

กล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ที่ได้มีการนำพระราชกฤษฎีกาการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาใช้ จึงส่งผลให้ส่วนราชการทุกแห่งจะต้องบริหารราชการแผ่นดินด้วยหลักธรรมาภิบาล ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ถือได้ว่าเป็นส่วนราชการแห่งหนึ่ง ก็ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ตั้งแต่นั้นมา และได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการด้วยหลักธรรมาภิบาล จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นแผนพัฒนาข้าราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในด้านการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ในด้านการส่งเสริมให้ข้าราชการมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านการรักษาวินัย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามแผนพัฒนาข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 ปี (พ.ศ. 2561-2563)

อย่างไรก็ตาม ในการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนจังหวัด อ่างทอง ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองก็ได้ประสบปัญหาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และแนวทางปฏิบัติของข้าราชการประจำ และฝ่ายการเมือง รวมถึงความไม่ยุติธรรมในการบริหารจัดการ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน อันเป็นการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรม จริยธรรม มีความซับซ้อนทั้งในเรื่องโครงสร้าง หน้าที่ และการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งจากผลการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ได้คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 79.84

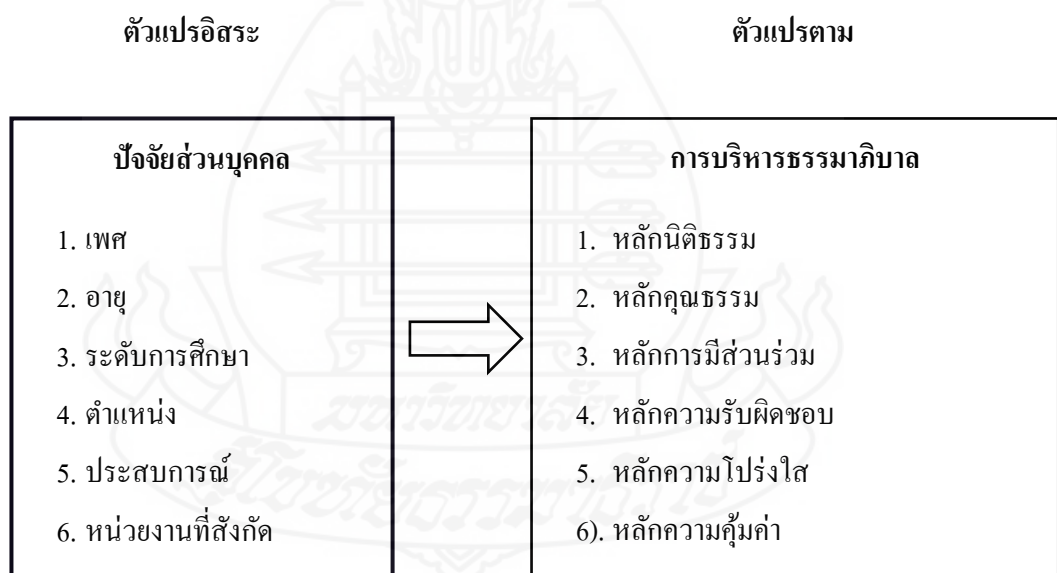
จากที่กล่าวมาทั้งหมด จึงทำให้ผู้วิจัยมุ่งที่จะค้นคว้าหาคำตอบที่สำคัญ คือ ประการแรก องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองมีระดับการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับใด ประการที่สอง ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในระดับใด และประการที่สาม ถ้าจะให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองมีการพัฒนาด้านการบริหารธรรมาภิบาลในระดับที่สูงขึ้น ควรมีแนวทางอย่างไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

3. กรอบแนวคิดการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน แสดงได้ดังภาพต่อไปนี้ มีกรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก

4.2 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

4.3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

4.4 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

4.5 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีตำแหน่งต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

4.6 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

4.7 บุคลากรหน่วยงานสังกัดที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

5. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง การบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธรรมาภิบาล จากวารสารเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ งานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง บทความตลอดจนเว็บไซต์ต่างๆ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต) หลักธรรมาภิบาลและนักจัดการนวัตกรรม(ปิยนารถ สิงชู) คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

5.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 9 หน่วยงาน ได้แก่ 1)สำนักปลัด 2)กองกิจการสภา อบจ. 3) กองแผนและงบประมาณ 4) กองคลัง 5) กองช่าง 6)กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 7)กองพัสดุและทรัพย์สิน 8)กองเจ้าหน้าที่ 9)หน่วยตรวจสอบภายใน จำนวนรวม 165 คน

5.3 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนของประชากรทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 9 หน่วยงาน ได้แก่ 1)สำนักปลัด 2)กองกิจการสภา อบจ. 3) กองแผน และงบประมาณ 4) กองคลัง 5) กองช่าง 6)กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 7)กองพัสดุและทรัพย์สิน 8)กองเจ้าหน้าที่ 9)หน่วยตรวจสอบภายใน จำนวนรวม 102 คน

5.4 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ 9 หน่วยงาน ได้แก่ 1)สำนักปลัด 2) กองกิจการสภา อบจ. 3) กองแผน และงบประมาณ 4) กองคลัง 5) กองช่าง 6)กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 7) กองพัสดุ และทรัพย์สิน 8) กองเจ้าหน้าที่ 9)หน่วยตรวจสอบภายใน

5.5 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.5.1 ตัวแปรอิสระ เป็นข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน หน่วยงานที่สังกัด

5.5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมทั้งจังหวัดอ่างทอง จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณประโยชน์ในขอบเขตของจังหวัด ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การประสาน และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อน

6.2 การบริหารธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

6.2.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองยึดหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบัญญัติ เพื่อให้ความโปร่งใสคุ้มครองประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลและทรัพย์สิน การแสดงออกที่มุ่งเน้นให้มีความเสมอภาค และการปฏิบัติที่ยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติกับกลุ่มบุคคลใด โดยการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานของ อบจ. ที่สนองความต้องการของประชาชน และการไม่ใช้อำนาจ หน้าที่ใด ๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบัญญัติ

6.2.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ มีความซื่อสัตย์ มีความทุ่มเทเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รวมทั้งส่งเสริมด้านจริยธรรมและคุณธรรม มีความพยายามช่วยแก้ไขปัญหา ข้อร้องเรียนต่างๆ ตลอดจนมีมาตรการลงโทษต่อต้าน ผู้ที่ขาดจริยธรรม และคุณธรรม นอกจากนั้นยังส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม สร้างคุณลักษณะที่ดี ให้แก่ประชาชน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ

6.2.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ที่ยึดหลักความโปร่งใส ตรงไปตรงมา และพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูล และให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ โดยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ประชาชนและองค์กรอื่นๆ เกิดความพึงพอใจ และมีกระบวนการให้ ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก

6.2.4 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรอื่นๆ มีส่วนร่วมรับรู้ปัญหา ผลการปฏิบัติงาน/แนวทางการแก้ไขปัญหา และเสนอความเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ของจังหวัด และปรับปรุง/ใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง รวมทั้งการตัดสินใจใดๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

6.2.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ตระหนักในหน้าที่ มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจในปัญหาสาธารณะ และกล้าที่จะรับผลจากการปฏิบัติงาน โดยมีความมุ่งมั่นที่จะให้ผลงานมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ มีความรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด หรือผลกระทบ และทำให้ประชาชนและองค์กรอื่นๆ เกิดความพึงพอใจ

6.2.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่ใช้ทรัพยากรและงบประมาณให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการปฏิบัติงาน ตามนโยบาย แผน วัตถุประสงค์ พันธกิจ และเป้าหมายของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงานตามความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนมากที่สุดและทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ ตลอดจนปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพ ลดระยะเวลาการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชน นอกจากนี้ยังส่งเสริม/สนับสนุน/รณรงค์ให้บุคลากรและประชาชน อนุรักษ์ทรัพยากรและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

6.3 บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง โดยได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

6.4 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน หน่วยงานที่สังกัด

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 เพื่อให้ทราบระดับการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

7.2 เพื่อให้ทราบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

7.3 เพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำไปศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการทำการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาประกอบด้วย

1. แนวคิดการบริหารธรรมาภิบาล
2. แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารยุทธศาสตร์ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการบริหารธรรมาภิบาล

1.1 ความหมายของการบริหารธรรมาภิบาล

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักธรรมาภิบาล ไว้ดังนี้ คำว่า “ธรรมาภิบาล” หรือการบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมรัฐนั้น ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Good Governance ซึ่งได้มีการพูดถึงแนวคิดนี้เป็นครั้งแรกในแวดวงของหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาประเทศนับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 1980 เป็นต้นมาภายหลังที่ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลของนโยบายการปรับโครงสร้างของธนาคารโลก ส่วนในประเทศไทยแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการกล่าวถึงเมื่อไม่นานมานี้ โดยธรรมาภิบาล เป็นทั้งแนวความคิด หลักการพื้นฐาน และวิธีการปฏิบัติงานหรือการบริหารงานโดยได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะของคำดังกล่าวไว้ว่า

ธรรมาภิบาลนั้น เป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นหลักการอันมิใช่หลักการที่เป็นรูปแบบเชิงทฤษฎีการบริหารงาน หากแต่เป็นหลักการทำงานสำหรับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยองค์กรเหล่านี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นกรอบคิด และแนวทางในการบริหารจัดการภายใต้ความคาดหวังว่าจะก่อให้เกิดผลท้ายสุดให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ความเป็นธรรม ความสุจริตโปร่งใส ความคุ้มค่าเงิน และอื่น ๆ อันเชื่อว่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่สภาพแห่งการพัฒนาขององค์กร และสังคม

ประเทศชาติอย่างยั่งยืน(ค้นจากเว็บไซต์ <http://www.gspa-sk-buu.net/theory/42.pdf>) สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2564

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของคำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีได้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาวิกฤติ ภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการ เพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี พ.ศ. 2546, หน้า12)

องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้มีการวิเคราะห์ถึงความหมายของธรรมาภิบาลว่า หมายถึงการใช้อำนาจทางการเมือง การบริหาร และเศรษฐกิจ ในการดำเนินการกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศในทุกกระดับ โดยมีกลไก กระบวนการ และสถาบัน ซึ่งประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ สามารถแสดงออกถึงความต้องการในผลประโยชน์และสามารถใช้สิทธิหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อประสาน ประโยชน์และปรานีประนีประนอมความแตกต่างเหล่านั้นผ่านกระบวนการและสถาบันที่มีอยู่

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะและบุญมี ลี (2554:10) ได้ให้คำนิยามว่าธรรมาภิบาล ทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้น ความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

ปฐม มณีโรจน์ (2554:352) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของธรรมาภิบาล (Good governance) ปรากฏการณ์ที่ทำให้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ได้รับความสนใจและมีการใช้ในวงวิชาการอย่างจริงจังจึงเป็นการที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานในระดับสากลเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นทางการ ได้แก่ เอกสารรายงานสาธารณสุขในแอฟริกา (sup-sahara afia : from crisis to sustainable growth) ตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1989 ซึ่งเป็นรายงานของธนาคารโลกในยุคแรก ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการ มีธรรมาภิบาล และการฟื้นฟูสถานการณ์ของ IMF ในการให้ประเทศต่าง ๆ กู้เงินเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ ข้อสรุปว่า ภาวะสำคัญอีกประการหนึ่งที่น่าไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ ของประเทศ ที่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน คือ การที่ประเทศนั้น ๆ มีการจัดการปกครองและมีการดำเนินการตามนโยบายสาธารณะที่ได้ตกลงไว้อย่างเคร่งครัด ดูเหมือนว่าจะเป็นความเชื่อจริงของธนาคารโลก ที่กล่าวว่าปัญหาหลักของการพัฒนาในอนุภาคนี้นี้ ได้แก่ จุดอ่อนของระบบ governance ต่อมาก็มีผู้ขนานรับอย่างรวดเร็วว่าเรื่องที่ไม่ใช่แอฟริกาเท่านั้น แต่เป็นปัญหาาร่วมของชาติต่าง ๆ ทั่วไป ฉะนั้น ธรรมาภิบาล หรือ good governance จึงกลายเป็นความคาดหวัง เป็นคำตอบ และกลายเป็นองค์ประกอบที่จะขาดเสียไม่ได้ประการหนึ่งของสูตรการพัฒนา (development management) ในนานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

เรณู หมั่นห่อ (2554: 22-23) คำว่า “Good Governance” มีใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อปี 1989 ในรายงานเรื่อง Sub Sahara Africa : From Crisis to Growth ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐในแอฟริกาในการพัฒนาประเทศ คำว่า Good Governance เริ่มมีบทบาทในแง่ของโลกาภิวัตน์ ก็เพราะทั้งธนาคารโลกและกองทุนเงินระหว่างประเทศต่างเชื่อว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำได้โดยหากประเทศนั้นปราศจาก Good Governance หากกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ มีการผูกโยงคำว่า “การพัฒนา” เข้ากับคำว่า “Good Governance” หรือการกำหนดกลไกอำนาจรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมธนาคารโลกได้สร้างลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้นเพื่อให้หน่วยงานและเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินตามแนวทางธรรมาภิบาลซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้ไม่ได้ชี้ชัดว่าประเทศนั้นๆ จะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจงและพบว่าในช่วงแรกของการใช้คำนี้ยังมีความไม่ลงรอยกันระหว่างองค์กรระหว่างประเทศแต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่อย่างมากในไม่ช้าคำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2540 ก่อนที่จะลุกลามไปสู่ประเทศต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

กัลยาณี ประสมศรี, มณฑา ชาวโพธิ์ และวรวิศรา รูปสวย (2555:12-14) หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปในครรลองธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่

หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ

สุทธิพร บุญส่ง (2555:7) ได้ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า หมายถึง การจัดการบริหาร ประเทศที่ดีทุก ๆ ด้าน และทุกระดับซึ่งรวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์กรของรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นองค์กร ที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์กรเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่างๆ นิติบุคคล ภาคเอกชนและภาค ประชาชน มีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ หลักธรรมาภิบาล

UNESCAP ได้ให้นิยามคำว่า “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) ว่ามีองค์ประกอบ 8 ประการ ดังนี้ (สำนักงาน ก.พ. , 2551: 5)

1. การมีส่วนร่วม (Participation)
2. นิติธรรม (Rule of Law)
3. ความโปร่งใส (Transparency)
4. การตอบสนอง (Responsiveness)
5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented)
6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรมและไม่ละเลยบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดออกไปจากสังคม (Equity and Inclusiveness)
7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency)
8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1997 UNDP ได้ทบทวนและให้นิยามให้ว่าเป็นเรื่องของการใช้อำนาจ ทางการเมือง และเศรษฐกิจ กิจกรรมต่างๆ ของประเทศในทุกระดับโดยกลไกสถาบัน ซึ่งประชาชน และกลุ่มต่างๆสามารถแสดงออกถึงความต้องการ ผลประโยชน์ การใช้สิทธิ และหน้าที่ตามกฎหมาย การประสานประนีประนอมยอมรับความแตกต่าง โดยผ่านกลไกกระบวนการและสถาบันเหล่านั้น รวมทั้งได้กำหนดคุณลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลซึ่งได้นำเรื่องแนวคิด เกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์เข้ามารวมไว้ด้วย 9 ประการ ดังนี้ (สำนักงาน ก.พ., 2551: 5-6)

1. การมีส่วนร่วม (Participation) ชายและหญิงทุกคนควรมีสิทธิ มีเสียงในการ ตัดสินใจทั้งโดยตรงหรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมที่เปิด กว้างนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการแสดงความคิดเห็นรวมถึง การสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

2. นิติธรรม (Rule of Law) ครอบคลุมกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มี การเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

3. ความโปร่งใส (Transparency) ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนอย่างเสรีของข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการ และข้อมูลข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ต้องมีความเพียงพอต่อการทำความเข้าใจ และการติดตามประเมินสถานการณ์

4. การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันและกระบวนการดำเนินงานต้องพยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

5. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus-Oriented) มีการประสานความแตกต่างในผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นโยบาย และกระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

6. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity and Inclusiveness) ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสในการปรับปรุงสถานะหรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and Efficiency) สถาบัน และกระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาสังคมก็ตาม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไปและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

9. วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Vision) ผู้นำและบรรดาสาธารณะชนต้องมีมุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์(สังคม) รวมถึงจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าว ตลอดจนมีความเข้าใจความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละประเด็นนั้น

กล่าวโดยสรุป ธรรมนูญบาล หมายถึง แนวคิด หลักการ วิธีการปฏิบัติ การบริหาร รวมทั้งการใช้อำนาจในการบริหารจัดการ ทรัพยากรทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศโดยมีการเชื่อมโยงระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง การเมือง การบริหาร เศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุลซึ่งจะส่งผลให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ตลอดจนการใช้อำนาจรัฐในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ มีคุณธรรม ความโปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

1.2 ความสำคัญของการบริหารธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธา และเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใสย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ได้มีนักวิชาการหลายท่าน กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

พงศ์พัฒน์ ใจมั่น (2558: 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

1. เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เอื้อประโยชน์ให้กับคนทุกระดับไม่ว่าคนรวยหรือคนจน ในเรื่องการมีงานทำ การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี
2. ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพ
3. ช่วยให้อุตสาหกรรมมีความเข้มแข็งทุกด้าน ทั้งด้านคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคมการเมือง วัฒนธรรม จริยธรรมและทางเศรษฐกิจสังคม มีสมรรถนะ มีความโปร่งใส สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขและเอื้ออาทรต่อกันช่วยแก้ปัญหา ลดความรุนแรงของปัญหา
4. สร้างความเชื่อมั่น (Trust) ให้เกิดขึ้นซึ่งทำให้สังคมเกิดความสงบสุข
5. ธรรมาภิบาลจะทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เป็นการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ
6. ธรรมาภิบาล จะสร้างความมั่นคงให้เกิดแก่สังคมมนุษย์ โดยสร้างสิ่งที่เรียกว่า Social security สร้าง Human security
7. ช่วยลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงและส่งเสริมคนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต
8. จะช่วยให้ระบบบริหารของรัฐมีความยุติธรรม เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งใน และนอกประเทศ อีกทั้งนำไปสู่การลดปัญหาเรื้อรังของบ้านเมืองได้

9. ธรรมเนียมปฏิบัติเป็นมาตรฐานสากลที่บ่งชี้ถึงระดับการพัฒนาของประเทศที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อื่นไปสู่เป้าหมาย

10. เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรู้รักสามัคคีและรวมพลังก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนยังเป็นส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน (2556:18) ได้เสนอหลักธรรมเนียมปฏิบัติของการบริหารกิจการบ้านที่ดี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับหลักธรรมเนียมปฏิบัติของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามที่สำนักงาน ก. พ. ร. เสนอ ในการประชุม เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 โดยหลักธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New public management) ประกอบด้วย 3 หลักการย่อยได้แก่

1.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติราชการต้องใช้ทรัพยากรอย่าง ประหยัด เกิดผลผลิตที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและบังเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ทั้งนี้ต้องมีการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนยกเลิกภารกิจที่ซ้ำซ้อนและไม่มีความจำเป็น

1.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) ในการปฏิบัติราชการต้องมีวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ปฏิบัติหน้าที่ ตามพันธกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและอยู่ในระดับที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน สร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานมีการจัดการความเสี่ยงและมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.3 หลักการตอบสนอง (Responsiveness) ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความ เชื่อมั่น ไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวัง ความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2. ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic value) ประกอบด้วย 2 หลักการย่อย ได้แก่

2.1 การรับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ในการปฏิบัติราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย รวมทั้งต้องมีการจัดวางระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการ ตรวจสอบ

และการให้ข้อมูลที่โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

2.2 เปิดเผย โปร่งใส (Transparency) ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเป็นไปโดยง่าย

3. ประชาธิปไตย (Participatory state) ประกอบด้วย 2 หลักการย่อย ได้แก่

3.1 หลักนิติธรรม (Rule of law) ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

3.2 ความเสมอภาค (Equity) ในการปฏิบัติราชการต้องให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคล ผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

4. ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative responsibility) ประกอบด้วย 3 หลักการย่อย ได้แก่

4.1 การมีส่วนร่วม การพยายาม แสวงหาฉันทามติ (Participation/ consensus oriented) ในการปฏิบัติราชการต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน และร่วม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ต้องมีความพยายามในการแสวงหาฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจะต้องไม่มี ข้อคัดค้านที่หาข้อยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ

4.2 การกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการปฏิบัติราชการควรมีการมอบอำนาจและกระจายความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการโอนถ่ายบทบาทและภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม

4.3 คุณธรรม จริยธรรม (Morality ethic) ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย

การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลและนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา สำหรับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลนั้น มีหลักการสำคัญ 6 หลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งใช้เป็นหลักการทำให้การบริหารงานภายในสถานศึกษาเกิดความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับความสุขและความสำเร็จในการทำงาน ภายในองค์กรของตน เกิดความมั่นใจในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา เพราะยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

ถวิลวดี บุรีกุล,(2559:239-249) เน้นว่า “ธรรมาภิบาล” มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการพัฒนา เป็นเรื่องการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สำนึกรับผิดชอบ เสมอภาค สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ ทำให้มั่นใจได้ว่าจะเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง ธรรมาภิบาลไม่ใช่เรื่องใหม่แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานแล้ว แต่ถือว่ามีความสำคัญ เพราะผู้ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลล้วนเป็นข้าราชการ นักการเมือง และ ประชาชนเป็นหลัก พวกเขาอยู่ใกล้ชีวิตปัญหา และน่าจะสามารถให้แนวทางที่จะบรรลุได้ ไม่เพียงทำให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ แต่ธรรมาภิบาลจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะนำไปสู่สังคมที่มีความเป็นธรรมและสังคมที่มีสันติภาพ ในโอกาสต่อไป

ดังนั้น ธรรมาภิบาล จึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศ ทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนของทั้งประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขที่ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกล่าวคือ

ภาครัฐ ต้องมีการปฏิรูปรูปแบบบทบาทหน้าที่ โครงสร้างและกระบวนการทำงานของหน่วยงาน/กลไกการบริหาร ให้สามารถบริหารทรัพยากรของสังคมอย่างโปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีสมรรถนะสูงในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยจะต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธีทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ

ภาคธุรกิจเอกชน ต้องมีการปฏิรูปและกำหนดกติกาในหน่วยงานของภาคธุรกิจ เอกชนรวมทั้งมีระบบติดตามตรวจสอบการให้บริการที่มีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล และร่วมทำงาน กับภาครัฐและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น

ภาคประชาชน ต้องสร้างความตระหนักหรือสำนึกตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ถึงระดับกลุ่ม ประชาสังคม ในเรื่องของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและสาธารณะ ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็น เครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจหลักการสำคัญของธรรมาภิบาลและนำไปสู่การปฏิบัติใน สถานศึกษา สำหรับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลนั้น มีหลักการสำคัญ 6 หลักการ ได้แก่ หลัก นิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลัก ความคุ้มค่า ซึ่งใช้เป็นหลักการทำให้การบริหารงานภายในสถานศึกษาเกิดความสมดุลระหว่างฝ่าย บริหาร ฝ่ายปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับความ สุขและความสำเร็จในการทำงานภายในองค์กรของตน เกิดความมั่นใจในการบริหารคุณภาพ การจัดการศึกษา เพราะยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใสามารถตรวจสอบได้

จากการศึกษาความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ ว่า หลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นหลักการพื้นฐาน ในการสร้าง ความเป็นอยู่ของคนไทยในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกระจายอำนาจให้เกิด ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผล ที่สามารถชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญของธรรมาภิบาล

1.3 ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

สมบูรณ ศิริประชัย (2564) ได้เขียนบทความ ประวัติความเป็นมาของคำว่า “ธรรมาภิบาล” โดยได้กล่าวว่า

แนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาลกับโลกาภิวัตน์นับว่าเป็นเรื่องที่เพิ่งมีการกล่าวขวัญ กันอย่างจริงจังเมื่อเร็วๆ นี้ โดยเฉพาะหลังจากเกิดวิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย เมื่อปี 1997 (พ.ศ. 2540) คือ การกล่าวอ้างขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่าง ประเทศ ทั้งสององค์กรมีบทบาทสำคัญในการผลักดันวาระของธรรมาภิบาลให้เป็นวาระของโลก ในแง่ที่ว่า มูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์การเงินในเอเชียนั้น ก็เพราะประเทศในภูมิภาคแถบ นี้ไร้ซึ่งธรรมาภิบาล ด้วยเหตุนี้ ทั้งธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จึงได้เสนอ แนวทาง “ธรรมาภิบาลระดับโลก” (global governance) ที่พยายามผลักดันให้ประเทศในแถบเอเชีย

และประเทศอื่นๆ พยายามเดินตามกรอบของธรรมาภิบาล เพราะเชื่อว่า ด้วยหนทางนี้เท่านั้น ประเทศกำลังพัฒนาจำนวนมากจะสามารถพัฒนาประเทศให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน ธนาคารโลกดูเหมือนจะเป็นองค์กรโลกบาลที่เชื่อมั่นดังกล่าวอย่างจริงจัง เพราะก่อนหน้าวิกฤติการณ์ทางการเงินในปี 1997 ธนาคารโลกเองได้ตีพิมพ์เผยแพร่เอกสารจำนวนไม่น้อย ซึ่งให้เห็นถึง “ธรรมาภิบาลกับการพัฒนา”

ประวัติความเป็นมาของคำว่า “ธรรมาภิบาล”

แท้ที่จริงการเลือกใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ในที่นี้เป็นการเลือกแบบอำเภอใจ เพราะเห็นว่าใกล้เคียงกับคำว่า “good governance” มากที่สุด ในความเป็นจริงสิ่งที่ควรพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ การแยกคำว่า “governance” กับคำคุณศัพท์ว่า “good” ออกจากกัน ในวงการวิชาการนั้น รู้จักคำว่า governance มานานมากแล้ว ส่วนการใส่คุณศัพท์เพื่อกำกับคุณค่าบางอย่างนี้เพิ่งเริ่มเมื่อไม่นานมานี้ โดยหลักฐานเท่าที่ปรากฏในหลายๆ แห่ง ระบุตรงกันว่า คำว่า “governance” เพิ่งมีใช้อย่างเป็นทางการในปี 1989 (พ.ศ.2532) เมื่อธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศของประเทศต่างๆ ในแถบตอนใต้ของทะเลทรายซาฮารา ออฟริกา หลังจากนั้นคำนี้ก็เริ่มมีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ ในความเป็นจริง ขณะที่ธนาคารโลกเริ่มเผยแพร่

ตามหลักฐานที่ปรากฏในตำราหลายเล่มชี้ว่า คำว่า “good governance” เพิ่งมีการใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี 1989 ในรายงานเรื่อง Sub Sahara Africa : From Crisis to Sustainable Growth ซึ่งเป็นรายงานที่ธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐ ในอัฟริกาในการพัฒนาประเทศ คำว่า “good governance” เริ่มมีบทบาทในแง่ของโลกาภิวัตน์ก็เพราะทั้งธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ต่างเชื่อว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนจักทำไม่ได้เลย ถ้าประเทศนั้นๆ ปราศจาก good governance หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มีการผูกโยงคำว่า “การพัฒนา” ให้ควบคู่กับคำว่า “good governance” นั่นคือการกำหนดกลไกอำนาจของรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา. ในตอนแรกเริ่มนั้น ธนาคารโลกได้เน้นถึงความหมายกว้าง ๆ 3 ลักษณะคือ

- 1) โครงสร้างและรูปแบบของระบอบทางการเมือง (Political regime)
- 2) กระบวนการและขั้นตอนที่ผู้มีอำนาจในทางการเมือง ใช้เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาประเทศ
- 3) ความสามารถของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศในการวางแผน เพื่อกำหนดนโยบาย และการแปลงแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศ

สังเกตได้ว่า ธนาคารโลกสร้างลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้น เพื่อให้หน่วยงาน และเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่างๆ ดำเนินตามแนวทาง “ธรรมาภิบาล” ซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้ มิได้ชี้ชัดว่า ประเทศนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง แม้ว่าอาจมีการแปลความหมายแบบแอบแฝงในคำว่า ระบบการเมือง นั้นน่าจะหมายถึง “ระบอบประชาธิปไตย” ก็ตาม (Democratic good governance) ในตอนแรกๆ ของการใช้คำนี้ ยังมีความไม่ลงรอยระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่มาก ในไม่ช้า คำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะหลังวิกฤติการณ์เศรษฐกิจในปี 1997 ในประเทศไทยและลามไปสู่ประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว เว็บไซต์ <https://annpak.wordpress.com/2015/04/25/> สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564

UNDP: กลไกประชาธิปไตย ๓ ด้านที่ดี (ความสมดุลระหว่างองค์กร)

ในแง่บริบทของไทย การสร้างกลไกประชาธิปไตยที่ดีสามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคนในสังคมให้มีความยั่งยืน ซึ่งองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Programme-UNDP) ก็เป็นแกนนำในการผลักดันความคิดนี้ในระดับสากล โดยสามารถศึกษาจากเอกสารของ UNDP ในเรื่อง Governance for Sustainable Human Development ซึ่งมีการนิยามกลไกประชาธิปไตยไว้อย่างชัดเจนว่ามี 3 ด้าน คือ 1) ด้านประชาสังคม (Civil Society) 2) ด้านภาคธุรกิจเอกชน (Private Sector) 3) ด้านภาครัฐ (State)

“ธรรมาภิบาล” ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม

ความหมายของ “ธรรมาภิบาล” จะพบว่า จริงๆ แล้ว คำว่า “ธรรมาภิบาล” ที่ใช้กันแพร่หลายตั้งแต่ปี 1989 นั้น มีนัยแอบแฝงว่าเป็น “ธรรมาภิบาล” ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย (democratic good governance) ในความหมายของชาติตะวันตก เช่น ธนาคารโลก และองค์กรโลกบาลแห่งอื่นๆ หมายถึงระบบการเมืองที่อิงกับแบบจำลองของรัฐที่เน้นประชาธิปไตยเสรีนิยม (liberal democratic polity) ซึ่งมีหน้าที่ 1) ปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิของประชาชน 2) การบริหารราชการที่มีความเข้มแข็งปราศจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง 3) มีระบบการบริการที่มีความรับผิดชอบ (accountable)

ในระบบการเมืองเช่นนี้ ระบบเศรษฐกิจต้องมีการแข่งขันอย่างเต็มที่ และมีระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งความเชื่อเช่นนี้ มิใช่เรื่องใหม่แต่ประการใด เพียงแต่ใช้ศัพท์ที่ต่างกัน เพราะในทศวรรษ 1960 ก็มีการอ้างอิงถึงสังคมที่ดีในตัวเอง (good society itself) ภายใต้แนวความคิดการพัฒนาแบบตะวันตกที่เป็นกระบวนการพัฒนาให้ทันสมัย

“ธรรมาภิบาล” ในวงการวิชาการมีความหมายสองนัยกำเนิดของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ในวงการวิชาการมีความหมายในสองนัย กล่าวคือ

- 1) นัยแรก เป็นความหมายที่จำกัด ซึ่งธนาคารโลกพยายามสื่อสารโดยตีความว่า หมายถึง ในด้านการบริหารหรือการจัดการของรัฐ
- 2) นัยที่สอง เป็นนัยที่รัฐบาลตะวันตกนำมาอ้างอิงคือ เป็นเรื่องทางการเมืองมากกว่า
- 3) ด้วยเหตุนี้จึงมักเกิดความสับสนในวงการวิชาการว่า จะหมายถึง นัยแรก หรือนัยที่สอง. แต่ที่จริงแล้ว องค์การระหว่างประเทศนั้นมิได้ยึดถือ “ธรรมาภิบาล” อย่างเคร่งครัดตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เพราะทั้งธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ก็มักปล่อยเงินกู้แก่ประเทศต่างๆ ที่มีลักษณะเป็น “bad governance” อย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ไม่ว่าประเทศนั้นจะเป็นประชาธิปไตยหรืออยู่ภายใต้ระบบเผด็จการทางทหาร ธนาคารโลกก็พร้อมในการปล่อยกู้เสมอมา

ปิยนารถ สิงชู (2556) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของ แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) เริ่มมีใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรก เมื่อปี 1989 ในรายงานเรื่อง Sup Sahara Africa : From Crisis to Growth เป็นรายงานที่ธนาคารโลกพยายามวิเคราะห์ถึงความล้มเหลวของรัฐในแอฟริกาในการพัฒนาประเทศ คำว่า “Good Governance” เริ่มมีบทบาทในแง่ของโลกาภิวัตน์เพราะธนาคารโลก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศเชื่อว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะทำได้โดยหากประเทศนั้นปราศจาก Good Governance ได้มีการผูกโยงคำว่า “การพัฒนา” เข้ากับคำว่า “Good Governance” การกำหนดกลไกอำนาจรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ธนาคารโลกได้สร้างลักษณะของธรรมาภิบาลระดับโลกขึ้น เพื่อให้หน่วยงาน และเครือข่ายในองค์กรผลักดันให้ประเทศต่างๆ ดำเนินตามแนวทางธรรมาภิบาลซึ่งลักษณะองค์ประกอบที่กว้างขวางนี้ไม่ได้ ชี้ชัดว่าประเทศนั้นๆ จะต้องอยู่ภายใต้ระบบการเมืองการปกครองแบบใดแบบหนึ่งอย่างเฉพาะจงและพบว่าในช่วงแรกของการใช้คำนี้ยังมีความไม่ลงรอยกันระหว่างองค์การระหว่างประเทศ แต่เนื่องจากอิทธิพลของธนาคารโลกที่มีอยู่อย่างมากในไม่ช้า คำว่า “ธรรมาภิบาล” จึงเป็นคำที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะหลังวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2540 ก่อนที่จะลุกลามไปสู่ประเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว

สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (2556) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของ “ธรรมาภิบาล” หรือ “Good Governance” มีที่มาจากวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ.2540 ส่งผลให้ประเทศในทวีปเอเชีย ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ จนต้องขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลก (World Bank) และ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งองค์กร เหล่านี้มีความเห็นว่าประเทศในทวีปเอเชียที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ดังนั้น เมื่อประเทศไทยขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ทำให้องค์กรเหล่านี้ตั้งเงื่อนไขต้องปรับปรุงให้เกิดธรรมาภิบาล ในการบริหารงาน

ทั้งนี้ ได้มีการนิยามคำว่า “Good Governance” กันไปหลากหลาย ได้แก่ การบริหารการปกครองที่ดี ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐแห่งชาติ สุประศาสนการ ฯลฯ ดังนั้น เพื่อให้ทางราชการได้ ใช้คำว่า “Good Governance” ไปในแนวทาง เดียวกัน ราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดให้แปลว่า “การปกครองที่ดี” ซึ่งสรุปความหมายในทาง รัฐศาสตร์ หมายถึง การบริหารงานโดยประชารัฐ ซึ่งมีการส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเป็น พหุพาคี และประสานการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ระหว่าง องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน และความรับผิดชอบของ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีต่อประชาชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โปร่งใส เสมอภาค และเป็นธรรม ส่วนคำว่า “ธรรมาภิบาล” ก็มี ความหมายเหมือนกับคำว่า “การปกครองที่ดี” โดย คนทั่วไปมักพูดติดปากมากกว่า คำอื่น ๆ มี 6 หลัก ได้แก่

- 1) หลักนิติธรรม
- 2) หลักคุณธรรม
- 3) หลักความโปร่งใส
- 4) หลักความมีส่วนร่วม
- 5) หลักความรับผิดชอบต่อ
- 6) หลักความคุ้มค่า

ต่อมาได้มีการใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี” เนื่องจากคณะรัฐมนตรี ได้ มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 กับ วาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และได้กำหนดให้มี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 ทุกส่วนราชการ ต้องถือปฏิบัติและต้องมีการรายงาน ผลการปฏิบัติตามระเบียบในรอบปี ซึ่งได้มีการ ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เพื่อยกเลิกระเบียบฯ ฉบับนี้

ในระยะหลังภาครัฐและในระบบราชการ ใช้คำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” เนื่องจากมีการออก พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วน ราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” และมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อขยายความวิธีการปฏิบัติการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี และบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน

“การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ตาม มาตรา 52 ของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ได้กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวพระราชกฤษฎีกา ซึ่งอย่างน้อยต้องมี หลักเกณฑ์อย่างน้อย 2 หมวด คือ

หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

หมวด 7 การอำนวยความสะดวกและ ตอบสนองความต้องการของประชาชน

โดยให้กระทรวงมหาดไทยดูแล และให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงเป็นที่มาของ “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องถือปฏิบัติ

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดเป้าหมายการบริหารราชการตามพระราช กฤษฎีกานี้มี 7 ประการ ได้แก่

- 1) บริหารภารกิจเพื่อประโยชน์สุขของ ประชาชน
- 2) บริหารงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อ ภารกิจของรัฐ
- 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าใน เชิงภารกิจของรัฐ
- 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความ จำเป็น
- 5) ปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ ทันต่อสถานการณ์
- 6) อำนวยความสะดวกและตอบสนอง ความต้องการของประชาชน
- 7) ประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่าง สม่าเสมอ

การที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และส่งเสริมสนับสนุน การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นไปปฏิบัติในส่วนของกระทรวงมหาดไทย เป็นหน้าที่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยสำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นส่วนส่งเสริมการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตระหนักถึง ความสำคัญของธรรมาภิบาล และจากเหตุผลความ จำเป็นดังกล่าวทำให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเสริมสร้างให้นำ หลักธรรมาภิบาล ไปปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ

1.4 หลักธรรมาภิบาล

สำนักงานก.พ. (2546) ได้กำหนดไว้โดยได้เสนอเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่า หลักธรรมาภิบาลนั้นประกอบด้วย 6 หลักการคือ

1. หลักคุณธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัย และเป็น ธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมไม่เลือกปฏิบัติและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎ

ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรือตามอำนาจของตัวบุคคล

2. หลักนิติธรรม ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริงทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่างๆ เช่น การแจ้งความเห็นการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามตินอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบตระหนักในหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ประโยชน์คุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเองมีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

สถาบันพระปกเกล้า (2554 : 23) ได้กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ 6 หลักการ รายละเอียดของการพัฒนาดัชนีวัดธรรมาภิบาลบนพื้นฐานของหลักการทั้ง 6 หลักการของสถาบันพระปกเกล้า มีดังต่อไปนี้

1. ด้านนิติธรรม (Rule of Law) มีหลักการสำคัญอันเป็นสาระสำคัญของ “หลักนิติธรรม” ประกอบด้วย 7 หลักการ ได้แก่

1.1 หลักการแบ่งแยกอำนาจ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

1.2 หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความปลอดภัย สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

1.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมาย

ที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดยผ่านตุลาการจะต้องไปพิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

1.4 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

1.5 หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถทำภารกิจหน้าที่ทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใดๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและ ทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มโนธรรมของตนเองเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก 3 ประการ คือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

1.6 หลัก“ไม่มีความผิด และไม่โทษโดยไม่มีความผิด” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆ มิได้

1.7 หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

2. หลักด้านหลักคุณธรรม (Ethics) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 หลักการคือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง ซึ่งการคอร์รัปชันหมายถึงการทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิทักษ์ของคอร์รัปชัน ได้สร้างความเสียหาย และความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง เมื่อพิจารณาเรื่องของคุณธรรมจึงควรพิจารณาถึงเรื่องดังต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างโจ่งแจ้งหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลง

2.2 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติที่น้อยกว่าหรือไม่ดีเท่าที่กฎหมายกำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.3 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ปลอดจากการปฏิบัติที่มากกว่าที่กำหนดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

2.4 องค์ประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดหรือปฏิบัติเช่นนี้น้อยลง

3. ด้านความโปร่งใส (Transparency) ประกอบด้วยหลักการย่อย 4 หลักการได้แก่

3.1 ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังต่อไปนี้ มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น โปร่งใส ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมา อยู่ใหม่มากขึ้น มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่

3.2 ความโปร่งใสด้านให้คืน ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังต่อไปนี้ มีค่าตอบแทน พิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ มีค่าตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ มีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์ มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

3.3 ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังต่อไปนี้ มีระบบ การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีวิธีการพิจารณาลงโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม มีการลงโทษจริงจัง หนัก เบาตามเหตุการณ์กระทำผิด มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริต อย่างจริงจัง

3.4 ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังต่อไปนี้ ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดหา การให้สัมปทานการออกกระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนา เอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่างๆ มากขึ้น มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอกเข้าร่วม ตรวจสอบ

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการ ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะ ความคิดเห็น และเข้าร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการ พิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสาร ในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้ข้อมูล แก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น หรือ เข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ โดยหลักการมีส่วนร่วมประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ

4.1 ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการ ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการ ตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

4.2 ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับที่สูงกว่าระดับแรก คือผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น

4.3 ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นสูงกว่าการปรึกษาหารือ คือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

4.4 ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจกับสาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือเป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น

5. หลักสำนักรับผิดชอบ (Accountability) มีความหมายกว้างกว่าความสามารถในการตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมได้เท่านั้น ยังรวมถึงความรับผิดชอบในผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมมองการปฏิบัติถือว่า สำนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออกเพื่อเป็นเครื่องชี้ว่า ได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบประกอบด้วยหลักการย่อย ดังต่อไปนี้

5.1 การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งการมีเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญตั้งแรกของระบบสำนักรับผิดชอบ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไร และเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

5.2 ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน จากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของ โครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคนร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

5.3 การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรมสำนักรับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร

5.4 การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้งปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว เพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ

5.5 การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์การที่มีลักษณะวัฒนธรรมสำนึกรับผิดชอบ ต้องมีการวางแผนฟื้นฟู ที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์การได้ทราบและเข้าใจถึงแผน และนโยบายของ องค์การ และที่สำคัญ คือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์อย่างเปิดเผย

5.6 การติดตามและประเมินผลการทำงาน โดยองค์การจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการแก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์การ

6. หลักความคุ้มค่า (Value for money) โดยหลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

6.1 การประหยัดหมายถึง การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ มีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน มีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน และมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และมีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

6.3 ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มีการเน้นผลงานด้านการบริการ มีการประเมินผลการทำงาน และผู้บริหารระดับสูง มีสถานะผู้นำ

พิทยา สุนทรวิภาต (2556 :8) ได้เขียนบทความธรรมาภิบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้นำเสนอธรรมาภิบาลที่ได้มีการกำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปปฏิบัติได้ดังนี้

1. หลักนิติธรรมเป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนยินยอมปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถปฏิบัติตามหลักนิติธรรม ได้ดังนี้

1.1 การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และเพื่อเป็นที่ยอมรับของชุมชน ควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้าง

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงด้วยการปิดประกาศ ณ สำนักงาน หรือที่ทำการ หรือที่ชุมชน หรือทำการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่นๆ เช่นทำเป็นเอกสารแผ่นพับแจกจ่าย การประชุม หรือเสียงตามสาย

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และถูกต้อง โดยไม่กีดกันแก่สังหรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ เป็นต้น

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่น ทั้งในส่วนผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น และพนักงานท้องถิ่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

2. หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริใจ อดทน ความมีระเบียบวินัย สนับสนุนให้ประชาชนในเทศบาลตำบลพัฒนาตนเอง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

2.1 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึงฝ่ายข้าราชการและพนักงาน ต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน จะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้อง

2.2 สมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องตระหนักในหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชน ต้องมุ่งมั่นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มาประชุมอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภามีเหตุมีผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมและถูกต้องตามกฎหมาย

2.3 ผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมีคุณธรรมสูงขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการหรือพนักงาน ในขณะที่เดียวกันเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่างๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้อง เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

2.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเริ่มจัดทำมาตรฐานจริยธรรม หรือกรอบกติกาการ)ปฏิบัติงานของสมาชิกทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง มีบทลงโทษเท่าที่ทำได้

3. หลักความโปร่งใส โดยเน้นการปรับกลไก และวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใสดูตรวจสอบได้ โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้โดย

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบตาม พ.ร.บ ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 โดยเอกสารที่จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่ กฎข้อบังคับที่เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม มติการประชุมของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชน และมติอื่นๆ ที่ประชาชนควรทราบ วาระการประชุมของสภาท้องถิ่น จะต้องปิดประกาศ ให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร ข้อบังคับ กฎหมาย ระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ และประชาชนต้องปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเงื่อนไขการติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติอย่างไร ต้องใช้หลักฐานเอกสาร ประกอบอะไรบ้าง และต้องใช้ระยะเวลาเท่าใด ผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะได้สรุปเสนอให้ประชาชนได้รับทราบว่าทำอะไร เมื่อไร เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้ เอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะผลการสอบราคาหรือประกวดราคา ควรเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้ จะทำให้ประชาชนได้ตรวจสอบและเกิดความมั่นใจ ข้อมูลด้านการเงินการคลัง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นตัวชี้วัดถึงความสุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะได้เปิดเผยเป็นระยะๆ ว่ามีรายรับเท่าใด มีรายจ่ายอะไรบ้างเท่าใด

3.2 สำหรับวิธีการเผยแพร่ข้อมูล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะสามารถให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารอย่างกว้างขวางที่สุด ได้แก่ การปิดประกาศ ณ สำนักงานที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การประชุมชี้แจงเป็นครั้งคราว หรือประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชน การใช้ระบบหอกระจายข่าว หรือเสียงตามสาย หรืออื่นๆ

4. หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักการที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภา หรือผู้บริหารท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจจะทำอะไร อย่างไร รวมทั้งการตรวจสอบและการประเมินผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสุดท้ายประชาชนย่อมมีสิทธิเหนือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหาร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลว หรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ กฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เช่น ในมาตรา 16(16) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น ประเด็นการมีส่วนร่วมนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยๆ เช่นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเป็นแผนระยะยาว และแผนการพัฒนาสามปี ซึ่งเป็นแผนระยะสั้นและมีการทบทวนปรับปรุงเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เนื่องจากแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือชี้ทางการพัฒนาของท้องถิ่น และเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยให้ประชาชน ควรมีส่วนร่วมในการคิด และกำหนดจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยการร่วมเสนอปัญหา ความต้องการและร่วมเสนอโครงการ/กิจกรรม เพื่อการพัฒนาในรูปแบบกระบวนการประชาคม,มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมว่าทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่นจะเดินไปในทางใด ควรทำอะไรก่อนอะไรหลัง เป็นต้น รวมถึงร่วมดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ สามารถดำเนินการได้หลายวิธี ได้แก่ ดำเนินการเอง อุดหนุนงบประมาณให้หน่วยงานอื่นๆ เป็นผู้ดำเนินการ รวมทั้งสามารถอุดหนุนงบประมาณให้ประชาชน(กลุ่ม) เป็นผู้ดำเนินการได้ เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้น ประชาชนควรร่วมติดตามและประเมินผล โดยผู้ที่ประเมินผลได้ดีที่สุด คือ ประชาชนเพราะประชาชนสามารถบอกได้ว่าโครงการนั้นๆ มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การจัดซื้อ จัดจ้าง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความถูกต้อง โปร่งใส และเป็นธรรม ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกในการให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภา ประชาชนมีสิทธิในการเสนอญัตติ ข้องบังคับของท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกกฎหมายข้องบังคับของท้องถิ่น ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542

5. หลักความรับผิดชอบ หลักนี้มุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตระหนัก ในอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชน และมีความ กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติ และ มีความกล้าหาญที่จะรับผลการกระทำ โดยการจัดการบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง ในและนอกสถานที่ ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวกรวมทั้งควรมีผู้รับ เรื่องราวร้องทุกข์ประจำหมู่บ้านและชุมชน มีความจริงใจในการนำโครงการกิจกรรมที่เสนอ โดยประชาชน/ประชาคม นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน นำเอาโครงการ/กิจกรรม ที่บรรลุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็ต้องแจ้ง ให้ประชาชนทราบ

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยใช้ทรัพยากร งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้สมบูรณ์ยั่งยืน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โยงค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการ ดังนี้ การดำเนินการ ดังนี้ การดำเนินแผนงาน/โครงการ จะต้องมีการจัดลำดับความ จำเป็นเร่งด่วนว่าจะทำโครงการอะไร ก่อน หลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ในการจัดซื้อ จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัดหากสามารถต่อรองราคากับผู้รับจ้างให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณ ที่ตั้งไว้ ก็ทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้น และทำ ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ให้ประหยัด ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งควรมีกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่คู่ชุมชน ตลอดไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ ไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่าโดยสภาท้องถิ่นสามารถมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร การบริหารจัดการครุภัณฑ์ต่างๆ ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำ ทะเบียนคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน และควบคุมการใช้ให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์และประโยชน์ ต่อส่วนรวม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรคำนึงถึงความพร้อมที่จะ ดำเนินการเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะ ไม่มีรถ ไม่มี พนักงานจัดเก็บขยะแต่กลับให้งบประมาณจัดซื้อถังขยะให้ประชาชน เพื่อรองรับขยะโดยไม่มี ผู้จัดเก็บขยะ การใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า ก็ไม่สมควรกระทำ

แนวคิดรัฐธรรมนูญในประเทศไทยนั้นเริ่มแพร่หลายภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ และสังคมในปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา โดยหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชนของประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและตั้งอยู่บนความถูกต้องเป็นธรรม ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2542 โดยมติคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และระเบียบนี้เริ่มมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งเน้นในด้านการจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1) หลักนิติธรรม (The Rule of Laws) หมายถึง การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการบริหารจัดการบ้านเมืองหรือองค์กรภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล

2) หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน และมีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกัน และกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใสมิมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4) หลักความมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดี และผลเสียจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542) พบว่าองค์ประกอบของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ ดังนี้

1) หลักนิติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้รับการยอมรับจากประชาชน

2) หลักความโปร่งใส ประกอบด้วย การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการเป็นต้นแบบผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ

3) หลักความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ด้านความถูกต้องครบถ้วนรวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

4) หลักความคุ้มค่า ประกอบด้วย ความพึงพอใจของผู้รับบริการความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

5) หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6) หลักคุณธรรม ประกอบด้วย การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการ ในเรื่องต่างๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วยความมีระเบียบวินัย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 8 - 9) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้ 10 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการรวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงาน ในระดับชั้นนำของประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตามประสิทธิผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการ ที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุนแรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

3) หลักตอบสนอง (Responsiveness) การให้บริการที่สามารถดำเนินการ ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจรวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลาย และมีความแตกต่าง

4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะรวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

5) หลักความโปร่งใส (Transparency) กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) กระบวนการที่ข้าราชการประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหาร่วมในกระบวนการตัดสินใจและร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากรและภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่ หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทน โดยมีอิสระตามสมควรรวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรโดยมุ่งเน้นการสร้าง ความ

พึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

9) หลักความเสมอภาค (Equity) การได้รับการปฏิบัติและได้รับการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย/หญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การฝึกอบรม การศึกษาและอื่นๆ

10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus - oriented) เป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นหรือข้อสรุปจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวคิดในการที่จะทำให้ระบบธรรมาภิบาลหรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมเพื่อที่จะช่วยให้ประเทศที่ประสบปัญหาในสถานะเศรษฐกิจตกต่ำได้ฟื้นฟูเศรษฐกิจและสามารถพัฒนาประเทศให้กลับเข้าสู่ภาวะปกติเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพเป็นสังคมที่ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อีกทั้งจะทำให้เป็นสังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนจากแนวความคิดดังกล่าวนี้ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าส่วนหนึ่งเป็นอิทธิพลที่มาจากธนาคารโลก ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากในการส่งเสริมสนับสนุนให้ระบบนี้เกิดขึ้นได้จริงในสังคม โดยการนำแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล มาเป็นเงื่อนไขในการที่จะปล่อยเงินกู้หรือการให้ความช่วยเหลือกับบรรดาประเทศต่าง ๆ โดยได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐานสากลซึ่งธนาคารโลกมีความหวังว่าแนวความคิดนี้จะช่วยป้องกันปัญหาการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและการทุจริตคอร์รัปชัน

1.5 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการที่ดี (พ.ศ. 2546: 2) ได้กำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีดังกล่าว ประกอบด้วยบทบัญญัติต่าง ๆ ที่มีเนื้อหากำหนดแนวทางให้ส่วนราชการปฏิบัติ รวมทั้งหมด 9 ซึ่งในหมวดที่ 9 นั้น ได้นำไปกล่าวไว้ในหัวข้อขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกาแล้วแนวทางที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องนำไปปฏิบัติจึงอยู่ในหมวดที่ 1 ถึงหมวดที่ 8 โดยแต่ละหมวดจะมีสาระสำคัญ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะบางหมวด อาทิ หมวดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ว่า หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีความมุ่งหมายให้บรรลุเป้าหมายตามที่มาตรา 6 บัญญัติ ไว้คือ

มาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

1. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน การบริหารราชการที่สามารถตอบสนอง (responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชนและพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก (positive impact) ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
2. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ การบริหารเพื่อให้ผลงานที่ได้รับผลลัพธ์ (outcomes) ตามวัตถุประสงค์ (objective) ที่วางไว้โดยมีการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (result-based management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน (performance agreement) ในทุกระดับ
3. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ได้แก่ การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลลัพธ์ (outcomes) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ cost-benefit analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่างๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งจัดระบบการวางเป้าหมายการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล (individual scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์การ (organization scorecards)
4. ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (process simplification) และ จัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการ ใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูปแบบ one-stop-service
5. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ ให้ทันต่อสถานการณ์มีการปรับภารกิจของส่วนราชการทันต่อเหตุการณ์ ได้แก่ การทบทวนเลิกส่วนราชการที่ไม่ปรับปรุงกระบวนการ และการลดขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (process redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญ และการยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็นและการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์อยู่เสมอ
6. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้แก่ การปฏิบัติราชการ ที่มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการ

สำรวจความต้องการของประชาชน (Citizen survey) และความพึงพอใจของผู้บริการ (customer survey) ในหลากหลายวิธีและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

7. มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การตรวจสอบ และวัดผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดระบบการควบคุมตนเอง (internal control) ซึ่งจะทำได้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในแง่ของหลักการ การบริหารงาน โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่มีความมุ่งหวังในส่วนราชการมีการพัฒนาไปในลักษณะดังต่อไปนี้

ส่วนราชการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่เน้นผลผลิต และผลลัพธ์ที่ชัดเจนไม่เน้นการทำงานประจำตามแนวที่เคยปฏิบัติ

ผู้บริหารทุกระดับในส่วนราชการมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจน และสอดคล้องกับ พันธกิจของส่วนราชการ

การจัดสรรงบประมาณให้ส่วนราชการ สามารถพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ซึ่งจะสอดคล้องกับการให้คำตอบแทนสวัสดิการและรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่จับรู้พันธะ ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ข้าราชการในส่วนราชการนั้นได้รับรู้พันธกิจหลักของส่วนราชการในส่วนที่ตนรับผิดชอบเพื่อที่สามารถทำได้บรรลุเป้าหมาย

มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานไปสู่ข้าราชการระดับต่าง ๆ ของ ส่วนราชการเพื่อให้สามารถทำงานบรรลุได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสให้ข้าราชการ

ที่มีใช้ผู้บริหารระดับสูงซึ่งเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดีได้เป็นผู้แก้ไขปัญหา และสะสมประสบการณ์ เพื่อก้าวสู่ผู้บริหารระดับที่สูงขึ้นต่อไป

เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้มีโอกาสปรับปรุง และใช้ดุลยพินิจในการทำงานที่กว้างขวางขึ้น และเกิดความรู้สึกร่วมในองค์กร มีระบบการทำงานที่สั้น และมีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนงานให้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน

หลักการบริหารการจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลคือการบริหารที่สามารถตรวจสอบได้ และมีประสิทธิผลและเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล โดยมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมใน ทุกระดับ กล่าวคือ ระดับบุคคล ประชาชนตระหนักว่าตนเองมีอำนาจ กล้าใช้อำนาจบนความรับผิดชอบและเป็นธรรม ระดับชุมชนการประสานสิทธิอำนาจของชุมชนเข้ากับการปกครองท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน คือการบริหารจัดการธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจให้ตรวจสอบได้ โปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสังคม ภาคการเมืองและราชการให้มีการบริหารจัดการที่ดี มีการตรวจสอบภายใน เพื่อให้

เกิดประสิทธิภาพและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จะเห็นได้ว่าการสร้างธรรมาภิบาลจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

2. แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย (New Public Governance: NPG)

ไททัศน์ มาลา (2561) แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย New Public Governance (NPG) แนวคิดในการจัดการภาครัฐที่มี การกล่าวถึงในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เมื่อโลกได้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ ที่มีใช้เฉพาะแต่องค์กรของรัฐเท่านั้น ได้มีบทบาทในกิจกรรมสาธารณะมากขึ้น ถึงแม้ว่า NPGจะไม่ได้เข้าไปแทนที่แนวคิดการจัดการภาครัฐในรูปแบบเดิม ๆ ที่เคยมีอยู่ แต่ก็เป็นแนวคิดที่น่าจับตามองเพราะมีการขยายตัวอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา และได้มีการนำแนวคิด NPG มาประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น อันจะเป็นการตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนสืบไป

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมาย ของ คำว่า “New Public Governance (NPG)” ดังนี้

Stephen P. Osborne ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า (2010, pp. 7, 9, 11) NPG เป็นแนวคิดที่มีคุณูปการสำคัญต่อการทำความเข้าใจถึงการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและการให้บริการสาธารณะในศตวรรษที่ 21 อัน ประกอบด้วยความซับซ้อนของ “รัฐแบบพหุ” (Complexities of The Plural State) และความซับซ้อนของ “รัฐพหุนิยม” (Complexities of The Pluralist State) โดยที่ “รัฐแบบพหุ” หมายถึงรัฐที่ประกอบด้วยผู้กระทำการจำนวน หลายฝ่ายที่พึ่งพิงต่อกัน โดยต่างฝ่ายต่างพยายามเข้ามามีคุณูปการต่อการให้ บริการสาธารณะ (A Plural State: Where Multiple Interdependent Actors Contribute to The Delivery of Public Services) ส่วน “รัฐพหุนิยม” หมายถึง รัฐที่มีกระบวนการหลายๆ กระบวนการในการส่งข้อมูล (ผ่านการเรียกร้อง ต่างๆ) เข้าสู่ระบบของการกำหนดนโยบาย

Multiple Processes Inform The Policy-making System) แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย (New Public Governance) จึงเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจถึงการพัฒนาและการนำนโยบาย สาธารณะไปปฏิบัติ ภายใต้บริบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในปัจจุบันนี้ ในแง่นี้ “จึงกล่าวได้ว่า NPG เป็นทั้งผลิตภัณฑ์และการตอบโต้ต่อการนำนโยบาย สาธารณะไปปฏิบัติและการให้บริการสาธารณะ ที่มีความซับซ้อน พหุ และแตก/แยก/ย่อยแห่งศตวรรษที่ 21” (The NPG is thus both a product of and a response to the increasingly complex, plural and fragmented nature of public policy implementation and service delivery in the twenty-first century.)

Tony Bovaird and Ulke Löffler (2005a, p. 6) ได้ให้นิยามคำว่า NPG เอาไว้ดังนี้: “หมายถึง วิถีทางที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน เพื่อมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ทางด้านนโยบาย สาธารณะ มโนทัศน์ว่า ด้วย NPG ได้ก่อให้เกิดชุดของคำถามที่แตกต่างกัน ได้แก่ ใครเป็นผู้มีสิทธิที่จะ ทำการตัดสินใจและมีอิทธิพลในปริมณฑลสาธารณะ ? ควรที่จะปฏิบัติตาม หลักการอะไรบ้างในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับปริมณฑลสาธารณะ ? และเราจะมี ความมั่นใจได้อย่างไรว่าการกระทำร่วมกันเกี่ยวกับ ปริมณฑลสาธารณะนั้น จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงสวัสดิการที่ดีขึ้นสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็น ผู้ที่เราให้ความสำคัญสูงสุด ?”

Victor Pestoff (2010) ได้ให้นิยาม “NPG” ว่าหมายถึง การจัดการที่วาง อยู่บนพื้นฐานของ “การผลิตร่วมกัน” (Co-Production-ทั้งสินค้าและบริการ- ผู้เขียน) การจัดการที่ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียหลายฝ่าย รวมทั้งการให้ บริการเกี่ยวกับสวัสดิการที่จัดขึ้น โดยฝ่ายที่สาม (Third Sector Provision of Welfare Services) ในบทความที่ Pestoff เขียนร่วมกับ Taco Brandsen (2010, p. 223) เขาได้กล่าวว่า “NPG” หมายถึง มีหลาย ๆ ฝ่ายที่เข้าร่วมใน การให้บริการดูแลสุขภาพ ดูแลผู้สูงอายุ การจัดการศึกษา ที่อยู่อาศัย สวัสดิการ ความปลอดภัย และสินค้าสาธารณะ (Public Goods) อื่น ๆ ซึ่งเมื่อไม่กี่ทศวรรษนี้ได้ปรากฏ ให้เห็นถึงการจัดความสัมพันธ์ใหม่ ระหว่างรัฐกับฝ่ายที่สามในการจัดให้มีสินค้า และบริการสาธารณะ โฉมหน้าใหม่ของฝ่ายที่สาม ได้ถูกดึงให้เข้าร่วมจัดบริการสาธารณะ

สรุปแนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย (New Public Governance) เป็นการจัดการสาธารณะยุค ใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 ภายใต้เงื่อนไขที่ภาคประชาสังคม กลุ่มธุรกิจ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลาย ๆ ฝ่าย ต่างมีอาจอยู่เฉย ๆ ในฐานะของผู้รับบริการ (Passive Public Service Receivers) ได้อีกต่อไป แต่เป็นการ มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนด นโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนการกำกับติดตาม และการ ประเมินผลนโยบาย

ในขณะเดียวกันแนวคิดแบบเก่าที่แบ่งแยกระหว่าง “ผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ” กำลังถูกตั้ง คำถาม เนื่องจากมีอาจนำมาใช้ในการศึกษาการบริหารจัดการสาธารณะได้อีกต่อไป ในขณะที่พบว่า ในเหตุการณ์สำคัญหลาย ๆ ครั้งนั้น ภาคีทางด้านสังคมอันหลากหลายต่างเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะกัน อย่างกว้างขวาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การมุ่งเน้น แต่เพียง “Good Governance” (ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประสิทธิภาพ ยุติธรรม ความคุ้มค่า ฯลฯ) ในยุค ปัจจุบันนี้ ดูเหมือนจะไม่เพียงพอเสียแล้ว (Löffler, 2005: 166)

เนื่องจากปัญหาความซับซ้อนของงานสาธารณะที่เพิ่มขึ้น อย่างมาก และปัญหาข้อจำกัด ทางด้านทรัพยากรของภาครัฐเองรวมทั้งความเข้มแข็ง และความกระตือรือร้นของภาคประชาสังคมได้ทำ ให้พื้นที่สาธารณะ กำลังเปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วมจากภาคีต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภายใต้สถานการณ์ ดังกล่าว ส่งผลให้ “NPG” ถือกำเนิดขึ้น ในฐานะที่เป็นศาสตร์ใหม่ เพื่อรองรับต่อปรากฏการณ์ ดังกล่าว

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการภาคี อันแตกต่างหลากหลาย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือระหว่างฝ่ายต่างๆ การชักจูงให้แต่ละฝ่ายนำทรัพยากรออกมาใช้เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ของส่วนรวม และการจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการทำของร่วมกันระหว่างเครือข่ายต่างๆ

แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย (New Public Governance) เป็นแนวคิดที่ก่อกำเนิดขึ้นบนพื้นฐานของ การดำรงอยู่ของแนวคิดการจัดการภาครัฐแบบดั้งเดิม (Public Administration: PA) และแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) และไม่ใช้กระบวนการทัศน์ใหม่ หรือการทำทลายแนวคิดแบบเดิมหรือจะเข้ามาแทนที่แนวคิดทั้งสองที่กล่าวมา แต่ NPG เป็นเครื่องมือ เชิงมนทัศน์ที่จะช่วยขยายความเข้าใจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงไปของกระแสสังคมโลกใน ศตวรรษที่ 21 ที่มีความแตกต่างหลากหลายและมีความสลับซับซ้อนของปัญหาและความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งยังเป็นการเปิดมุมมองให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงของวิธีการปฏิบัติงานของ บุคคลในภาครัฐให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การมุ่งเน้นแต่เพียงการจัดการที่ดี (Good Governance) (ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประสิทธิภาพ ยุติธรรม ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม) ในยุคนี้ คงจะไม่เพียงพอกับบริบท และกระแส ของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ภายใต้สถานการณ์ที่ปัญหาความซับซ้อนของงาน สาธารณะที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก และปัญหาข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรของภาครัฐเองรวมทั้งความ เข้มแข็ง และความกระตือรือร้นของภาคประชาสังคมได้ทำให้พื้นที่สาธารณะกำลังเปิดกว้างต่อการ มีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่งผลให้ NPG เกิดขึ้นเพื่อรองรับต่อ ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่กล่าวมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการปกครองอันแตกต่าง หลากหลาย ซึ่งจำเป็นที่จะต้อง ประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และตัวแสดงอื่น ๆ การชักจูงให้ แต่ละฝ่ายนำทรัพยากรออกมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ ของส่วนรวม และการจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการร่วมกันทำระหว่างเครือข่าย ต่าง ๆ (Loffler, 2005)

การประยุกต์ใช้เครื่องมือ แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย (New Public Governance) ในการจัดการปกครองท้องถิ่นนั้น Cheema (2005) ได้อธิบายถึงการนำแนวคิด แนวคิดการจัดการ ภาคีเครือข่าย (New Public Governance) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นการ ส่งเสริมให้ท้องถิ่นต้องมีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้าง และกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการภาครัฐในระดับภูมิภาค และ ระดับประเทศต่อไปโดยท้องถิ่นจะต้องมีการใช้เครื่องมือในการทำงาน ดังนี้

1. ในระดับรัฐ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารภาครัฐแบบดั้งเดิม ที่เน้นสายการบังคับบัญชาอันก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน ไปเป็นการทำงานเป็นทีมมากขึ้น
2. ปรับเปลี่ยนบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้ให้บริการโดยตรง เป็นผู้ที่คอยกำกับดูแลมีบทบาทของผู้กระตุ้นและกำกับทิศทาง และมุ่งเน้นระบบตลาดมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการส่งมอบบริการ สาธารณะของท้องถิ่นด้วย
3. การจัดการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการปฏิรูปกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค และก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ไปสู่การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับชุมชนและตัวแสดงอื่น ๆ
4. การจัดการปกครองท้องถิ่นจะต้องเปลี่ยนแปลงจากการให้ความสำคัญต่อปัจจัยนำเข้า ไปสู่การมุ่งเน้นผลการดำเนินงาน เพื่อให้การทำงาน ในท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นมากขึ้น
5. รัฐบาลกลางจะต้องมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการออกแบบโครงการและนโยบาย รวมทั้งการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยจะต้องมีความเชื่อว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย การตรวจสอบ และการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ภาคประชาสังคม
6. การจัดการปกครองท้องถิ่นจะต้องเปลี่ยนจากการตัดสินใจที่มักกระทำแบบปิดลับ ไปสู่การเปิดเผยเพื่อรองรับการตรวจสอบทางการบริหารทางการเงิน และทางการเมืองเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐที่โปร่งใสและตรวจสอบได้
7. การจัดการปกครองท้องถิ่นจะต้องเปลี่ยนจากการวางบทบาทเป็นพหุอนุอุปถัมภ์ ตามแบบฉบับของข้าราชการ ไปสู่การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ชุมชนและการให้องค์การภาคประชาสังคมเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น โดยมีความเชื่อว่า ภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคม และประชาธิปไตย เช่น การจัดเวทีสาธารณะหรือเวทีสภาเมือง เพื่อให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหาและความต้องการของตน แล้วนำไปกำหนดเป็นนโยบายต่อไป

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการจัดการภาคีเครือข่าย New Public Governance (NPG) แนวคิดในการจัดการภาครัฐที่มี การกล่าวถึงในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เมื่อโลกได้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ ที่มีใช้เฉพาะแต่องค์กรของรัฐเท่านั้น ได้มีบทบาทในกิจกรรมสาธารณะมากขึ้น และได้มีการนำแนวคิด New Public Governance (NPG) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของทุก ๆ ภาคส่วนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในกระบวนการ การนโยบาย และการส่งมอบบริการสาธารณะ เพื่อเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจ และความเข้มแข็งให้กับประชาชนและท้องถิ่นต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

1) ประวัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๘ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่เกิดจากการจัดตั้งสภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรกตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ ซึ่งมีฐานะเป็นองค์กรที่หน้าที่ให้คำปรึกษาหารือ แนะนำแก่กรมการจังหวัด โดยยังมิได้ฐานะเป็นนิติบุคคลที่แตกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๑ ขึ้น โดยมีความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายเกี่ยวกับสภาจังหวัดไว้โดยเฉพาะ แต่สภาจังหวัดยังทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของกรมการจังหวัดเช่นเดิม จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบบริหารราชการในจังหวัดของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ทำให้อำนาจของกรมการจังหวัดเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ดังนั้น ผลแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ทำให้สภาจังหวัดมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย ต่อมาได้เกิดแนวความคิดที่จะปรับปรุงบทบาทสภาจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองยิ่งขึ้น “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” จะเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลแยกจากจังหวัด ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ

2) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กำหนดให้มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัด” โดยมีอยู่ในทุกจังหวัดๆ ละ 1 แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งเขตจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

1. ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
2. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
3. สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
5. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
6. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล
 - (6/1) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการดูแลการจราจรและการรักษาความสงบเรียบร้อย
 7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (7 ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - (7 ตริ) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก
 8. จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 9. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
 - การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 3) วิสัยทัศน์

“ท้องถิ่นน่าอยู่ น่าเที่ยว ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่สดใสแหล่งอาหารปลอดภัยภายใต้การบริหารจัดการที่ดี”

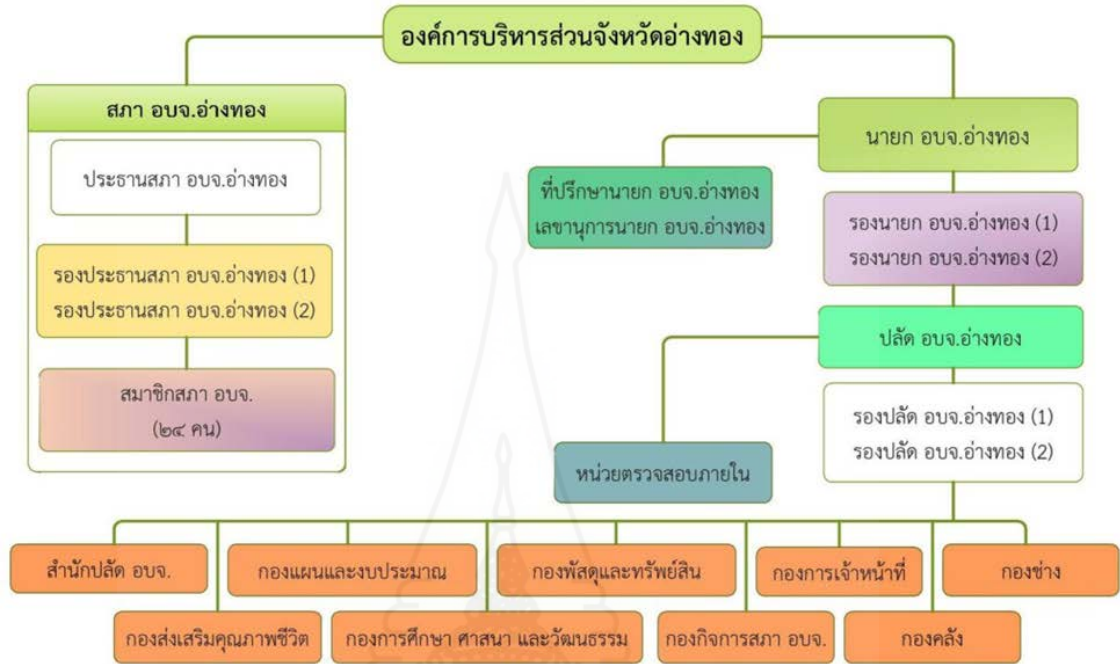
4) พันธกิจ

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาด้านสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ คุณภาพชีวิตให้ได้
อย่างทั่วถึง
- 2) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาด้านการศึกษาให้ได้อย่างทั่วถึง
- 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน
- 4) พัฒนา เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ การส่งเสริมอาชีพ การทำการ
เกษตรกรรม เพื่อสร้างรายได้ให้ประชาชน
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนอาหารปลอดภัย เกษตรปลอดภัย
- 6) ส่งเสริม สนับสนุน ทำนุบำรุงศาสนา ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ
วัฒนธรรม โบราณสถาน จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 7) พัฒนาเมืองน่าอยู่และการท่องเที่ยว
- 8) รณรงค์ ส่งเสริม สนับสนุน สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นสังคมที่ดีสมเป็นเมืองน่าอยู่
- 9) ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการที่ดีโดยใช้หลักธรร
มาภิบาล
- 10) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดตามนโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์
กลุ่มจังหวัด และยุทธศาสตร์จังหวัดอ่างทอง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง



โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง



ภาพที่ 2.1 แผนผังโครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กร โดยได้

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

ได้บัญญัติว่า หน่วยงานของรัฐอาจจัดทำข้อกำหนดจริยธรรมเพื่อบังคับใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้นเพิ่มเติมจากประมวลจริยธรรมให้เหมาะสมแก่ภารกิจที่มีลักษณะเฉพาะของหน่วยงานของรัฐนั้นด้วยก็ได้ โดยมาตรา ๑๕

การรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาจริยธรรมประจำหน่วยงานของรัฐ ในการนี้อาจมอบหมายให้ส่วนงานที่มีหน้าที่และภารกิจในด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล หรือที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล หรือคณะกรรมการและกลุ่มงานจริยธรรมประจำหน่วยงานของรัฐ ที่มีอยู่แล้วเป็นผู้รับผิดชอบก็ได้

(๒) ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม รวมทั้งกำหนดกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน

(๓) ทุกสิ้นปีงบประมาณ ให้จัดทำรายงานประจำปีตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ม.จ. กำหนดเสนอต่อ ก.ม.จ. โดยให้หน่วยงานของรัฐเสนอรายงานประจำปีผ่านองค์กรกลางบริหารงานบุคคล หรือองค์กรตามมาตรา ๖ วรรคสอง แล้วแต่กรณี เพื่อประเมินผลในภาพรวมของหน่วยงานของรัฐเสนอต่อ ก.ม.จ. ด้วย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามแผนพัฒนาข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 ปี (พ.ศ. 2561 – 2563) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ลงวันที่ 15 เมษายน 2562 หมวด 3 การรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 19 กำหนดว่า ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้ ฝึกอบรม และพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อย องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมตามแผนพัฒนาข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 ปี (พ.ศ. 2561 – 2563) เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 และเป็นแนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรในทุกระดับ และกลุ่มงาน อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสังกัดให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย ค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้หน่วยงานมีความเข้มแข็งจากภายในสู่ภายนอก

1) วิสัยทัศน์

“พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพ คุณธรรม จริยธรรม น้อมนำศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

2) วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างระบบคุณธรรมจริยธรรมในองค์การ
2. ให้มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสา มีความรับผิดชอบ แก่บุคลากรทุกระดับ
3. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม

4. เพื่อให้องค์กรมีระบบการบริหารจัดการด้านคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพ
5. เพื่อส่งเสริมการยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
6. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม
7. เพื่อส่งเสริมด้านผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นองค์กรคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

3) พันธกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา สามารถนำหลักธรรมมาใช้ในการทำงานและพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. เพิ่มสมรรถนะ และทักษะระบบการบริหารจัดการด้านคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพในทุกด้าน
3. เสริมสร้างองค์กรคุณธรรม ทำงานร่วมกันด้วยความสันติสุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาล

4) เป้าหมาย

1. บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักการทรงงานของพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์รวมถึงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการปฏิบัติงาน
2. เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะและทักษะระบบการบริหารจัดการด้านคุณธรรมจริยธรรมให้มีประสิทธิภาพในดทุกด้าน
3. เป็นองค์กรคุณธรรม ทำงานร่วมกันด้วยความสันติสุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านคุณธรรมจริยธรรมปี
4. เป็นองค์กรที่เป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาล

5) ยุทธศาสตร์

การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้มีความครอบคลุม การดำเนินงานด้านส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงส่งเสริมการรักษาวินัยของบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 ปี (พ.ศ. 2561-2563) โดยกำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านการรักษาวินัย

6) แนวทางการติดตามและประเมินผล

การติดตามประเมินผลจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) หลักสูตรการฝึกอบรมที่จัดโดยหน่วยงานอื่น การติดตามและประเมินผลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เรื่องหลักเกณฑ์และการประกันคุณภาพและความคุ้มค่าในการฝึกอบรมบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองลงวันที่ 14 มิถุนายน 2560

(2) หลักสูตรที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองเป็นผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรมใช้ประเมินผลโดยฝ่ายติดตามและประเมินผลแผนงานและโครงการ กองแผนและงบประมาณ และประเมินผลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เรื่องหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพและความคุ้มค่าในการฝึกอบรมบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองลงวันที่ 4 มิถุนายน 2560

ที่มา: แผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแผนพัฒนาข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓) ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิรันดร พงษ์ปลา (2555) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ตามความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาמןการปฏิบัติงาน และศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย จำนวน 135 คน โดยการใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 และการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test และทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของLSD (Least Significance Difference) ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศและระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

นิภาพรรณ ผิวอ่อน (2559) ทำการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ จำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตามหลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ 2) ประชากรที่มีเพศ การศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่างกัน

สนธยา ชมภู (2555) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล 2) การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบเทศบาลตำบลด้านการพัฒนาระบบราชการ การกำหนดนโยบาย การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวก และการประเมินผลปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลสถิติค่า

ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, การทดสอบค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53 ระดับปานกลาง ร้อยละ 29 โดยเห็นว่าเทศบาลตำบลบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมมากที่สุด รองลงมาด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า ด้านความโปร่งใสในน้อยที่สุด การบริหารของเทศบาลตำบล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตำบล อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 77 และในระดับมากที่สุดร้อยละ 13 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการอำนวยความสะดวก รองลงมาด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผล การปฏิบัติงานราชการ ด้านการพัฒนาระบบราชการ และด้านการกำหนดนโยบายน้อยที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบล ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานเทศบาลตำบล แตกต่างกัน

พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต) (2554) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากร 201 คน ในเทศบาลเมืองแพร่ และประชาชน 377 คน ภายในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองแพร่ สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยทั้งบุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน บุคลากรมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความคุ้มค่า ในขณะที่ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ คือหลัก

คุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส ความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักการมีส่วนร่วมตามลำดับ

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรและประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ พบว่า บุคลากรและประชาชน มีความคิดเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ บุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นว่าคุณบริหารมีความไม่เป็นกลางทางด้านการบังคับบัญชา ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานชั้นล่าง อุปสรรคในการทำงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การจัดบุคลากรได้ไม่ค่อยเหมาะสมกับงาน หรือการจัดให้ทำงานมากซับซ้อน จนทำให้งานล่าช้าและผิดพลาดได้ง่าย

พระจรัม ชีรปัญญา (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้าจังหวัดนครสวรรค์ ศึกษาวิจัยโดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ

ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อาทิตย์ แสนมะสูง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการ พนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำนวน 193 คน โดยใช้สูตร ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway- ANOVA) ด้วยค่า F-test หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) ผลการวิจัย

พบว่า 1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.66) โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.66) ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความรับผิดชอบ (ค่าเฉลี่ย 3.58) ด้านหลักความคุ้มค่า (ค่าเฉลี่ย 3.53) ด้านหลักการมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.52) และด้านหลักความโปร่งใส (ค่าเฉลี่ย 3.51) 2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ดังนี้ 2.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 และ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักการมีส่วนร่วม และ 2) ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยเพศหญิงมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมากกว่าเพศชายทุกด้าน 2.2 บุคลากรที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้งในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

นันทวัน อินทชาติ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 300 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยอันดับ 1 คือ หลักนิติธรรม อันดับ 2 คือ หลักคุณธรรม และอันดับที่ 3 คือหลักความรับผิดชอบ 2. สำหรับความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของบุคลากร อบจ. นครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ อันดับ 2 คือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคมและการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน อันดับ 3 คือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว 3. ตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่าที่ส่งผลทางบวก ในขณะที่หลักความรับผิดชอบ ส่งผลทางลบต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และตัวแปรหลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่าและหลักความรับผิดชอบ สามารถร่วมกันทำนายความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 30.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉันทน์ นิภารักษ์ (2558) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรี การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีจังหวัดชลบุรีประชากรในการศึกษา คือ ประชาชนที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรีจำนวน 291 ราย

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.8 มีอายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.0 การดำรงตำแหน่ง ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 49.5 มีระยะเวลาในการอยู่ของตำแหน่ง 1-5 ปีมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 61.9 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ตั้งแต่ 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.5 และระดับหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ อันดับหนึ่งคือ ด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยที่ 4.08 รองลงมาอันดับสอง คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.05 อันดับสาม คือ ด้านหลักความโปร่งใส ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 อันดับสี่ หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.73 อันดับห้า คือ ด้านความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.71 และอันดับหก คือ ด้านนิติธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.70 ตามลำดับ ผลจากการทดสอบการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากร ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีพบว่าบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดำรงตำแหน่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่ามีความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่ามีความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อรทัย ทวีระวงษ์ (2557) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี และเปรียบเทียบทัศนคติของบุคลากรภายในองค์กรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง รายได้ และระดับการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงาน พนักงานจ้างและผู้นำชุมชนในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี 287 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วย LSD ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนมากมีตำแหน่งเป็นพนักงาน และมีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท 2. ทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการมีส่วนร่วม และหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนหลักประสิทธิภาพ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักมุ่งเน้นทามติ อยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรภายในองค์กรที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่าง ส่วนบุคลากรภายในองค์กรที่มีอายุ ตำแหน่ง และรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระครูธีรสุตคุณ, นิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว, พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, ศรีบุญลักษณ์ เทพวารินทร์ และจิตกริ บุญโชติ (2556) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา: เทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลา ตามความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครสงขลา จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล

นครสงขลา จำนวน 450 คน และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสงขลาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิศสมัย หมกทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะแนวทางต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยการวิจัยเชิงสำรวจ กับกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรของสำนักงานเขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์สถิติข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (f-test) โดย การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้าน หลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความ รับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ด้านเพศไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รายได้ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จำเอกสุรเมธ ทองด้วง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ของบุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับ การศึกษา และตำแหน่ง ต่างกัน และเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของบุคลากรต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรขององค์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ดมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความเห็นอยู่ในระดับมากเพียงหนึ่ง ด้านคือ ด้านนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลางห้าด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้าน ความคุ้มค่า ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคลากรที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่มีเพศและตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ขนิษฐา หมกทอง (2554) ศึกษาการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย" วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทาง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาสรุปได้ว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทั้งความคิดเห็นโดยรวม และ ความคิดเห็น รายด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับที่มาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ด้านเพศ ไม่แตกต่างกัน ด้านอายุ ด้านการศึกษา ด้านตำแหน่ง โดยภาพรวมมีความเห็นแตกต่างกัน 3) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทาง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ปัญหามีน้อย โดยเสนอแนะให้ ผู้บริหาร บริหารงาน

โดยคำนึงถึงทั้ง 6 หลัก เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารที่ทุกภาคส่วนเห็นว่าดีงามเหมาะที่จะนำไปใช้ในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พัชญ์สิตา กุลวรรค์คีรี (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม วัดดูประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม 2. ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากสูงสุดไปน้อยสุด ดังนี้ มิติด้านความพึงพอใจของประชาชน มิติด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม และมิติด้านการบริหารภายใน 2 ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปน้อยสุด ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่าตามลำดับ 3. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และปัจจัยส่วนบุคคล อาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ การศึกษาและรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบและวิธี ในการศึกษาค้นคว้า เรื่องการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอ่างทองเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการ สัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จากข้อมูลส่วนบุคคล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสร้างเสริมการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อ่างทอง โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. รูปแบบการศึกษาวิจัย
2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย
6. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองเป็นการ วิจัยประเภทเชิงปริมาณ ในรูปแบบการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เพื่อค้นหา คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

สำหรับแหล่งข้อมูล ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจ

โดยการ

สำรวจโดยการแจกแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น และนำไปผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้กับประชากรซึ่งข้อมูลในชั้นนี้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยตรง

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้รวบรวมศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากสถาบันต่าง ๆ เมื่อทราบเรื่องที่จะทำการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว ผู้ศึกษา จะทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดทำโครงร่างการศึกษาค้นคว้าอิสระ มีการกำหนดปัญหาในงานวิจัยเพื่อนำมาพิจารณาเป็นกรอบแนวคิดและกรอบงานวิจัย และได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับงานที่จะวิจัย แล้วจึงนำเสนอโครงร่างงานวิจัยต่อ แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช เพื่ออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ” ผู้วิจัยใช้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 9 หน่วยงาน จำนวน 165 คน ประกอบด้วย

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ลำดับ	ชื่อหน่วยงานที่สังกัด	จำนวนประชากร/คน
1	สำนักปลัด	25
2	กองกิจการสภา อบจ.	10
3	กองแผนและงบประมาณ	11
4	กองคลัง	18
5	กองช่าง	60
6	กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	15
7	กองพัสดุและทรัพย์สิน	11
8	กองเจ้าหน้าที่	13
9	หน่วยตรวจสอบภายใน	2
รวม		165

ที่มา : แผนอัตรากำลัง ๓ ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๓ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970) ในการประมาณการค่าสัดส่วนของประชากรกำหนดสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % จะได้กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 102 คน ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi - stage sample) ด้วยสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified sample) โดยคำนวณสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน และการใช้สุ่มอย่างง่าย (simple random sample) ด้วยโปรแกรมการสุ่มจากคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ลำดับ	ชื่อหน่วยงานที่สังกัด	จำนวนประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง(คน)
1	สำนักปลัด	25	16
2	กองกิจการสภา อบจ.	10	7
3	กองแผนและงบประมาณ	11	6
4	กองคลัง	18	11
5	กองช่าง	60	35
6	กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	15	10
7	กองพัสดุและทรัพย์สิน	11	7
8	กองเจ้าหน้าที่	13	8
9	หน่วยตรวจสอบภายใน	2	2
รวม		165	102

โดยที่มาสำหรับการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างในแต่ละหน่วยงาน สามารถทำได้

ดังนี้

1. หน่วยงานสำนักปลัด = $(25 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 16 ราย
2. หน่วยงานกองกิจการสภา อบจ. = $(10 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 7 ราย
3. หน่วยงานกองแผนและงบประมาณ = $(11 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 6 ราย
4. หน่วยงานกองคลัง = $(18 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 11 ราย
5. หน่วยงานกองช่าง = $(60 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 35 ราย
6. หน่วยงานกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม = $(15 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่าง

เท่ากับ 10 ราย

7. หน่วยงานกองพัสดุและทรัพย์สิน = $(11 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 7 ราย
8. หน่วยงานกองเจ้าหน้าที่ = $(13 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 8 ราย
9. หน่วยงานหน่วยตรวจสอบภายใน = $(1 \times 100) / 165$ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 1 ราย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาวิจัยจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ศึกษาแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยผู้ศึกษาเอง โดยอาศัยแนวทางในการสร้างข้อคำถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย

- (1) เพศ
- (2) อายุ
- (3) ระดับการศึกษา
- (4) ตำแหน่ง
- (5) ประสบการณ์
- (6) หน่วยงานที่สังกัด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ซึ่งประกอบด้วย หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่

1) ด้านหลักนิติธรรม ได้แก่ การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชน ความชัดเจน และทันสมัยของข้อบังคับ และกฎระเบียบ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบข้อบังคับของผู้บริหาร จำนวน 6 ข้อ

2) ด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ การกำหนดคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจรรยาบรรณวิชาชีพ การสร้างจิตสำนึกที่ดี มีความซื่อสัตย์ของบุคลากรในองค์กร และการให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาค จำนวน 5 ข้อ

3) ด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ ด้านการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสารแก่บุคลากร ในองค์กรการบริหารงบประมาณที่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ความโปร่งใสเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และความโปร่งใสเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณให้โทษของบุคลากร จำนวน 5 ข้อ

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการตรวจสอบงบประมาณ ด้านการมีเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนางาน การเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการเปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน จำนวน 3 ข้อ

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ด้านการกำหนดหน้าที่อย่างชัดเจน ด้านความตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 3 ข้อ

6) ด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ ด้านการบริหารจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า จำนวน 4 ข้อ

โดยการใช้คำถามเป็นมาตรวัดแบบ Likert Method แบ่งออกเป็น 5 ระดับ แต่ละคำถามจะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีลักษณะคำถามเป็นเนื้อหาเชิงบวก (Positive) และกำหนดความคิดเห็นจากน้อย – มาก ตามระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับความคิดเห็น “น้อยที่สุด” ถึงระดับความคิดเห็น “มากที่สุด” และกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	1	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลน้อยที่สุด
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลน้อย
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลปานกลาง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลมาก
ระดับคะแนน	5	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างเสริมการบริหารธรรมาภิบาลขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

4.2 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัย

4.2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา และนำไปปรับปรุงเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประกอบด้วย

1) รศ.ดร. ชินรัตน์ สมสืบ ข้าราชการเกษียณ สาขาวิชามนุษย์นิเวศน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) นายสมศักดิ์ เมืองทอง ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

3) นายสุทธิพงษ์ วัดเมือง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์

ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency :IOC) เลือกข้อคำถามที่อยู่ในช่วง 0.5 – 1.0 โดยการนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเห็น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนน +0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้น ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4.2.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทำการหาค่าความน่าเชื่อถือ (Index of Consistency :IOC) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค (Alpha Coefficient) ซึ่งได้คะแนน ความเชื่อถือ (IOC) = 0.91

4.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดสอบกับราชการและลูกจ้างประจำ เทศบาลตำบลท่าสุต อ.เมือง จ.เชียงราย จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficients) ของครอนบาค (Cronbach) จากโปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคม ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น 0.96

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และ หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

5.2 เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปทางไปรษณีย์ โดยแบ่งแยกเป็นแต่ละหน่วยงาน ได้แก่ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานจ้าง ลูกจ้างประจำ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

5.3 ประสานแต่ละหน่วยงาน ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ส่งกลับมายังไปรษณีย์

5.4 นำแบบสอบถามมาบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

6.1 ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบ ความถูกต้องและความสมบูรณ์ ของข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ จำนวน 102 ฉบับ ตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงาน ใน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

6.2 เมื่อรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วจะนำข้อมูลที่ได้ออกมา (Coding) จากนั้นจะนำไปประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS)

6.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ จะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1) ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Frequency and Percentage) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน หน่วยงานที่สังกัด

2) ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง (Sample Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

3) การทดสอบสมมติฐานด้วย ใช้สถิติเชิงอนุมาน (One-Way ANOVA : T-test , F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง กระบวนการพัฒนาธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ และเทคนิคการพัฒนาธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.4 การให้คะแนน การแปลความหมาย เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จะทำการแปลผลการวิเคราะห์ เพื่อให้ความหมายผลการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการประมวลผล สรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ ยึดตามผลการวิจัย โดยกำหนดคะแนนตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ เพื่อทราบระดับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษา พบว่า

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารธรรมาภิบาลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้ตอบคำถามในส่วนที่ 3 แต่ทั้งนี้จากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและการหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังกล่าว ยังขาดคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	50	49.0
หญิง	52	51.0
รวม	102	100.0

จากตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่า เพศชาย กล่าวคือ เป็นเพศหญิง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 29 ปี	27	26.5
30 – 39 ปี	25	24.5
40 – 49 ปี	37	36.3
50 ปี ขึ้นไป	13	12.7
รวม	102	100.0

จากตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมา มีอายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.5 และอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษา	4	3.9
ปริญญาตรี	76	74.5
ปริญญาโท	22	21.6
ปริญญาเอก	0	0
รวม	102	100

จากตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาได้มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.6 และมีการศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 โดยไม่มีผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาเอก

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งงาน

ตำแหน่งงานในปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะผู้บริหาร	2	2.0
พนักงานส่วนจังหวัด	43	42.2
ลูกจ้างประจำ	8	7.8
พนักงานจ้าง	49	48.0
รวม	102	100

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานเป็นพนักงานจ้าง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมามีตำแหน่งงานเป็นพนักงานส่วนจังหวัด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2 โดยมีตำแหน่งงานเป็นลูกจ้างประจำ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 และคณะผู้บริหาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์ทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	10	9.8
1 – 10 ปี	34	33.3
11 – 20 ปี	39	38.2
21- 30 ปี	10	9.8
30 ปี ขึ้นไป	9	8.8
รวม	102	100

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้ว 11 - 20 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน

มาแล้ว 1-10 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 1 ปี ซึ่งเท่ากับ ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้ว 21- 30 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 30 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามส่วนงานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนงานที่ปฏิบัติงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สำนักปลัด อบจ. อ่างทอง	16	15.7
กองแผนงานและงบประมาณ	6	5.9
กองช่าง	35	34.3
กองพัสดุและทรัพย์สิน	7	6.9
หน่วยตรวจสอบภายใน	2	2.0
กองกิจการสภา อบจ.อ่างทอง	7	6.9
กองคลัง	11	10.8
กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	10	9.8
กองการเจ้าหน้าที่	8	7.8
รวม	102	100

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ส่วนงานกองช่าง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมาส่วนงานสำนักปลัด อบจ. อ่างทอง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ส่วนงานกองคลัง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 ส่วนงานกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 คิดเป็นร้อยละ 9.8 ส่วนงานกองการเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ส่วนงานกองพัสดุและทรัพย์สินและส่วนงานกองกิจการสภา อบจ.อ่างทอง มีจำนวนที่เท่ากันคือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 ส่วนงานกองแผนงานและงบประมาณ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 และลำดับสุดท้ายส่วนงานหน่วยตรวจสอบภายใน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ เพื่อทราบระดับการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
หลักนิติธรรม	4.35	0.609	มาก
หลักคุณธรรม	4.30	0.568	มาก
หลักความโปร่งใส	4.33	0.552	มาก
หลักการมีส่วนร่วม	4.24	0.632	มาก
หลักความรับผิดชอบ	4.38	0.589	มาก
หลักความคุ้มค่า	4.25	0.596	มาก
เฉลี่ย	4.30	0.591	มาก

จากตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) หลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) หลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่นกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของ ประชาชน และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบโดยทั่วถึง	4.47	0.640	มาก
2. มีการกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน และทันสมัย	4.42	0.667	มาก
3. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและ มีส่วนร่วมในการประชุมและจัดทำแผนท้องถิ่น	4.28	0.736	มาก
4. มีการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน	4.28	0.750	มาก
5. มีการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบข้อบังคับ ระหว่าง ผู้บริหารกับหัวหน้าส่วนราชการ	4.35	0.699	มาก
6. ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายรณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติ หน้าที่โดยยึดหลักนิติธรรม	4.29	0.752	มาก
เฉลี่ย	4.35	0.609	มาก

จากตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วน
จังหวัดอ่างทอง ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม
เห็นว่า หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดได้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของ
ประชาชน และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.47$) มีการกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง ต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน
และทันสมัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และ
มีส่วนร่วมในการประชุมและจัดทำแผนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) มีการรับเรื่อง
ร้องเรียนจากประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) มีการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบข้อบังคับ
ระหว่างผู้บริหารกับหัวหน้าส่วนราชการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบาย
รณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักคุณธรรม

หลักคุณธรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีที่มาจากความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่น	4.27	0.733	มาก
2. มีการกำหนดคุณธรรมและจริยธรรม ตามหลักเกณฑ์ ประมวลจริยธรรม	4.31	0.731	มาก
3. มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.34	0.738	มาก
4. มีการสร้างจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	4.25	0.685	มาก
5. มีระบบหรือกลไกในการให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียม	4.33	0.650	มาก
เฉลี่ย	4.30	0.568	มาก

จากตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด
อ่างทอง ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า
หลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดทำแผนการใช้จ่าย
งบประมาณประจำปี ที่มาจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) มีการ
กำหนดคุณธรรมและจริยธรรม ตามหลักเกณฑ์ ประมวลจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$) มีการ
กำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) มีการสร้างจิตสำนึก
ที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) มีระบบหรือกลไกในการ
ให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการบริหารงบการเงินที่เป็นไปตามระเบียบ	4.37	0.628	มาก
2. มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรภายในองค์การอย่างตรงไปตรงมา	4.29	0.698	มาก
3. มีการจัดทำแผนงบประมาณอย่างโปร่งใสและปฏิบัติตามเกณฑ์ตัวชี้วัด	4.34	0.696	มาก
4. มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใส	4.36	0.626	มาก
5. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณให้โทษของบุคลากรอย่างโปร่งใส	4.26	0.703	มาก
เฉลี่ย	4.33	0.552	มาก

จากตารางที่ 4.10 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการบริหารงบการเงินที่เป็นไปตามระเบียบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรภายในองค์การอย่างตรงไปตรงมา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) มีการจัดทำแผนงบประมาณอย่างโปร่งใส และปฏิบัติตามเกณฑ์ตัวชี้วัด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณให้โทษของบุคลากรอย่างโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักการมีส่วนร่วม

หลักการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณ	4.29	0.712	มาก
2. มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	4.26	0.730	มาก
3. มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการหรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน อาทิ มีการแต่งตั้งประชาชนเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลในโครงการที่สำคัญ	4.19	0.744	มาก
เฉลี่ย	4.24	0.632	มาก

จากตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการหรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน อาทิ มีการแต่งตั้งประชาชนเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลในโครงการที่สำคัญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการกำหนดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน	4.46	0.592	มาก
2. มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.37	0.674	มาก
3. มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน	4.29	0.698	มาก
เฉลี่ย	4.38	0.589	มาก

จากตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการกำหนดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่า	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการบริหารจัดการและวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มี อยู่อย่างจำกัด ได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	4.27	0.720	มาก
2. มีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพย์สินของทาง ราชการอย่างถูกต้อง	4.22	0.698	มาก
3. มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	4.26	0.703	มาก
4. มีการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่บิดเบือนวัตถุประสงค์	4.26	0.730	มาก
เฉลี่ย	4.25	0.596	มาก

จากตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถาม

เห็นว่า หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการบริหารจัดการและวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) มีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$)

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

3.1 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า เพศที่แตกต่างกันความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน

3.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า อายุที่แตกต่างกันความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน

3.3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน

3.4 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า ประสบการณ์ที่แตกต่างกันความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน

3.5 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่สังกัดที่แตกต่างกันความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองแตกต่างกัน

สมมติฐาน

H_0 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่างๆ ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองไม่แตกต่างกัน

H_1 : ปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่างๆ ของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ตัวแปร	เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	df	Sig.
การบริหารหลักธรรมาภิบาล	ชาย	50	4.24	0.47	-0.892*	100	0.374
	หญิง	52	4.33	0.54			

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้าน
เพศกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม
ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ยอมรับ H_0

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างของอายุกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.391	3	0.130		
ภายในกลุ่ม	25.208	98	0.257	0.507	0.678
รวม	25.600	101			

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคล
ด้านอายุกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม
ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ยอมรับ H_0

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการศึกษากับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.398	2	0.199		
ภายในกลุ่ม	25.201	99	0.255	0.783	0.460
รวม	25.600	175			

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคล
ด้านระดับการศึกษากับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ยอมรับ H_0

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบความแตกต่างของตำแหน่งงานกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.398	3	0.173		
ภายในกลุ่ม	25.081	98	0.256	0.675	0.569
รวม	25.600	101			

ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคล
ด้านตำแหน่งงานกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ยอมรับ H_0

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างของประสพการณ์ในการทำงานกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.808	4	0.202		
ภายในกลุ่ม	24.792	97	0.256	0.790	0.534
รวม	25.600	101			

ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสพการณ์ในการทำงานกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ยอมรับ H_0

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบความแตกต่างของหน่วยงานสังกัดกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.576	8	0.697		
ภายในกลุ่ม	20.023	93	0.215	3.237	0.00
รวม	25.600	101			

ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านหน่วยงานสังกัดกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ปฏิเสธ H_0

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสพการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่มี หน่วยงานสังกัดที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองแตกต่างกัน

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด อ่างทอง

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด
อ่างทอง จากการศึกษาพบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้ตอบคำถามในส่วนที่ 3 แต่ทั้งนี้จากการที่ได้
ทบทวนวรรณกรรมและการหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าวยังขาดคู่มือ
เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน



บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ผู้ศึกษาจะขอนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้ โดยผู้ศึกษาแบ่ง ออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการสรุปผลการศึกษา ส่วนที่สองเป็นการอภิปรายผล และส่วน ที่สามเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์การศึกษา

- 1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
- 1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อ่างทอง โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล
- 1.1.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดอ่างทอง

1.2 วิธีดำเนินการศึกษา

1.2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คณะผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัดลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ทั้งหมด 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) สำนักปลัด 2) กองกิจการสภา อบจ. 3) กองแผนและงบประมาณ 4) กองคลัง 5) กองช่าง 6) กองการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม 7) กองพัสดุและทรัพย์สิน 8) กองเจ้าหน้าที่ 9) หน่วยตรวจสอบภายใน จำนวนรวม 165 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ในการประมาณการค่าสัดส่วนของประชากรกำหนดสัดส่วน ของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % จะได้กลุ่มตัวอย่าง ประชากร จำนวน 102 จากการคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหน่วยงานตามสัดส่วน ทำให้ ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง 15 ราย 2) กองกิจการ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง 7 ราย 3) กองแผนและงบประมาณ 7 ราย 4) กองคลัง

11 ราย 5) กองช่าง 36 ราย 6) กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม 10 ราย 7) กองพัสดุและทรัพย์สิน 7 ราย 8) กองเจ้าหน้าที่ 8 ราย 9) หน่วยตรวจสอบภายใน

1.2.3 เครื่องมือสำหรับการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจาก การทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อออนไลน์ ต่าง ๆ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่วัดระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลของคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 6 หลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า โดยยึดหลักแนวคิดทฤษฎีหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และ การพัฒนาตัวแบบธรรมาภิบาลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศ (มิติใหม่การบริหารธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นงานวิจัยและทฤษฎี, รศ.ดร.เสนห์ จุ้ยโต มาเป็นกรอบแนวคิด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามซึ่งมีระดับความน่าเชื่อถือ (IOC) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91 และพร้อมกันนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-Test) จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.96

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยการส่งทางไปรษณีย์ จากนั้นได้นำมากรอกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่เก็บรวบรวมได้ แล้วนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

1.2.5 สถิติที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน ใช้ทดสอบทีในการวิเคราะห์ และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยใช้สถิติร้อยละ และความถี่

1.3 ผลการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1.3.1 ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง พบว่า ผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างมีระดับความคิดเห็น

ต่อการบริหารธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ซึ่งสามารถจำแนกเป็นรายชื่อได้ ดังนี้
 1) หลักนิติธรรม 5) หลักคุณธรรม 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักความรับผิดชอบ 8) หลักความโปร่งใส 9) หลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

1.3.2 ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า คณะผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างมีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดเป็นรายชื่อ ดังนี้

1) **หลักนิติธรรม** โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มองว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ยึดหลักกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบัญญัติ โดยให้ความสำคัญต่อเรื่องการปกป้องคุ้มครองประชาชน เรื่องสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สิน การแสดงออกที่ให้ความเสมอภาค การปฏิบัติที่ยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการใช้อำนาจหน้าที่อยู่ในกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบัญญัติ สอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 หลักนิติธรรม คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมายและการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงความรู้ใหม่ เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ ผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการจัดทำหนังสือเวียนให้บุคลากรทุกกลุ่มงาน

2) **หลักคุณธรรม** โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมองว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ยึดมั่นในความถูกต้องมีมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ บุคลากร ประชาชน ได้ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ของสำนักงาน ก.พ.ร., 2552 ได้กล่าวว่า คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้อง มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม และตรงตาม ความคาดหวังของสังคม โดยได้มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริตปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม อำนวยประโยชน์แก่ประชาชน อย่างเท่าเทียม

3) **หลักความโปร่งใส** โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมองว่า การปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ยึดหลักความโปร่งใส มีการบริหารงบประมาณที่เป็นไปตามระเบียบ การเปิดเผยข้อมูลแก่บุคลากรอย่างตรงไปตรงมา ส่งผลให้การจัดซื้อ จัดจ้างเป็นไปอย่างโปร่งใส พร้อมเปิดเผยให้บุคลากรในองค์กร และประชาชน ได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองได้มีการปรับปรุง

การนำเสนอข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลฝ่ายบริหาร ช่องทางการติดต่อ การเก็บบันทึกข้อมูลสถิติในการบริการด้านต่างๆ ของหน่วยงานในรูปแบบของ E-Service เพิ่มเติมควรมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี เผยแพร่แก่บุคลากร และประชาชนทั่วไปได้ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ วิภาส ทองสุทธิ (2551) ที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์การบริหารบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการบริหารภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจในการจัดซื้อจัดจ้างให้ดำเนินการโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรมพิจารณาถึงความคุ้มค่า คุณภาพ การดูแลรักษา ประโยชน์และผลเสียต่อประชาชนเป็นสำคัญ

4) *หลักการมีส่วนร่วม* โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมองว่าองค์กรได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ร่วมนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการวางแผนงานการดำเนินงาน โดยยึดหลักเป้าหมายของหน่วยงานเป็นหลัก โดยให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง และมีการสร้างการรับรู้ในกับบุคลากรให้ได้ทราบหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของทางราชการที่ถูกต้อง และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ นักวิชาการหลายท่าน ที่ว่าความชัดเจนของแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นตามหลักธรรมาภิบาล มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ และถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานและความต้องการของประชาชน

5) *หลักความรับผิดชอบ* โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมองว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองได้มีการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเอง มีความมุ่งมั่นให้ความสำคัญกับงานในหน้าที่ การเอาใจใส่ในปัญหา การให้บริการ และรับข้อร้องเรียนของประชาชน พร้อมทั้งความรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วง และหากเกิดความผิดพลาดกล้าที่จะรับผิดชอบผลของการปฏิบัติงานของตน ตั้งอยู่ในสำนึกความรับผิดชอบต่อประชาชนและสังคม เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ กาญจนา ศักดิ์ทอง และคณะ (2549) ที่ว่า ด้วย “ธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หลักความรับผิดชอบ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) *หลักความคุ้มค่า* โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากมองว่าบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง คำนึงถึงหลักความคุ้มค่า ทั้งในแง่ของงบประมาณ ความคุ้มค่าด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการใช้งบประมาณ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่จำเป็นเร่งด่วน เพื่อการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว ของ ถวิล บุรีกุล (2550) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลเป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ สอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในระดับบุคคล ความคุ้มค่าเทียบเคียงได้กับความประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือเกิดมูลค่ามากที่สุด เช่น การใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

1.3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

สมมติฐานข้อที่ 1 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Sig.<0.05) ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. ≥ 0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าเพศที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส

ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Sig.<0.05)

สมมติฐานข้อที่ 3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.≥0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Sig.<0.05)

สมมติฐานข้อที่ 4 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.≥0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Sig.<0.05)

สมมติฐานข้อที่ 5 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีตำแหน่งต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจำแนกตามประเภทตำแหน่ง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.≥0.05) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ระดับประเภทตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Sig.<0.05)

สมมติฐานข้อที่ 6 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจำแนกตามประสบการณ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\text{Sig.} \geq 0.05$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าระดับประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า

สมมติฐานข้อที่ 7 บุคลากรหน่วยงานสังกัดที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจำแนกตามหน่วยงานสังกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.003 ($\text{Sig.} \leq 0.05$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

การศึกษาด้านการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ศึกษาระดับการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับที่ดีมาก มีประสิทธิภาพ ยึดมั่นตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 โดยการบริหารธรรมาภิบาลเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งผลการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับที่ดีมากนั้นแสดงให้เห็นว่า หน่วยงานได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ ตามที่ได้กำหนดไว้ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมและการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านการรักษาวินัย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ อาทิตย์ แสนมะสูง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารตามธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีกระบวนการจัดการที่ดีมาก สอดคล้องกับผลวิจัยของ นันทวัน อินทชาติ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก จากที่กล่าวมาข้างต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองมีการบริหารธรรมาภิบาลที่ดีมาก

2.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองได้ ดังนี้

ผู้ปฏิบัติงานส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51 ส่วนเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49 และส่วนมากมีช่วงอายุระหว่าง 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.5 ช่วงอายุระหว่าง 30 -39 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.5 และอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.7 ซึ่งบุคลากรจำนวนมากมีช่วงอายุ 40 – 49 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ยังอาจจะปรับตัว และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ยาก ส่วนระดับการศึกษาส่วนมากในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 21.6 ระดับความรู้บุคลากรขององค์กร ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปริญญาตรี และ ปริญญาโท จะแสดงให้เห็นว่า บุคลากรมีคุณภาพ และมีศักยภาพในการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมได้ และบุคลากรส่วนมากมีตำแหน่งพนักงานจ้าง คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมา มีตำแหน่งเป็นพนักงานส่วนจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 42.2 ตำแหน่งพนักงานงานจ้างที่มากกว่าพนักงานงานส่วนจังหวัดมีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ผู้นำองค์กรควรส่งเสริม และรณรงค์ให้บุคลากรทุกตำแหน่งให้ความสำคัญต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ ส่วนประสบการณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้ว 11–20 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานมาแล้ว 1 -10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 ส่วนหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เป็นกองช่าง คิดเป็นร้อยละ 34.3 รองลงมา เป็นสำนักปลัด 15.7

ซึ่งจากผลการศึกษาตอบสมมติฐาน ข้อที่ 2 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน

ตอบสมมติฐานข้อที่ 3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน

ตอบสมมติฐาน ข้อที่ 4 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน

ตอบสมมติฐานข้อที่ 5 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีตำแหน่งต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน

ตอบสมมติฐานข้อที่ 6 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน มีผลต่อการบริหารธรรมาภิบาลที่ไม่แตกต่างกัน

ตอบสมมติฐาน ข้อที่ 7 หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่แตกต่าง

2.3 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

2.3.1 เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองต่อไป

2.3.2 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาธรรมาภิบาล สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นๆ

2.3.3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1.1 ผู้นำองค์กร ควรให้ความสำคัญต่อหลักการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง โดยการปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการให้บริการแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

3.1.2 หน่วยงาน และภาครัฐควรส่งเสริมสร้างให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสร้างหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เพื่อให้บุคลากรได้นำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

3.1.3 หน่วยงาน และภาครัฐควรส่งเสริมและพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่บุคลากร โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ 3 ปี และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

3.2.1 ผู้นำองค์กรและบุคลากรควรศึกษาหาความรู้ เพื่อให้มีความเข้าใจในกฎระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับ ต่างๆ อย่างท่องแท้ตลอดจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

3.2.2 ผู้นำองค์กร และบุคลากรควรได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงานนอกสถานที่ในข้อหัวที่เกี่ยวข้องกับหลักการบริหารธรรมาภิบาล เพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหารงาน และปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

3.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่หากเพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่ยั่งยืน พบว่าในรายช้อมีระดับคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าในบางข้อหัวที่มีระดับคะแนนต่ำที่สุด ผู้บริหาร หรือผู้นำ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอาจจะต้องดำเนินการส่งเสริม แก้ไขปรับปรุง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 **หลักนิติธรรม** โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด พบว่าการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุดระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.28$) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยนี้ หลักนิติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ประกอบด้วย กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีความเป็นธรรม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลง กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ต้องมีความโปร่งใสและเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จากการรับเรื่องร้องเรียนของประชาชน

3.3.2 **หลักคุณธรรม** โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด พบว่าการสร้างจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด ระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.25$) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยนี้ หลักคุณธรรม คือการยึดมั่น ถือมั่นในคุณธรรม ความดีงาม ความถูกต้อง ตามทำนองคลองธรรมรวมถึงความซื่อสัตย์ การสร้างจิตสำนึกที่ดี มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ควรณรงค์ให้บุคลากรของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองยึดมั่น ถือมั่นในหลักการนี้ พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน เพื่อการพัฒนาไปข้างหน้าอย่างพร้อมเพรียงกัน

3.3.3 หลักความโปร่งใส โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด พบว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณให้โทษของบุคลากรอย่างโปร่งใส ระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.26$) หลักความโปร่งใส ความถูกต้อง ชัดเจนในการปฏิบัติงานที่ควรจะเป็น รวมถึงการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน สำหรับงานวิจัยนี้ ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณให้โทษของบุคลากรอย่างโปร่งใส หน่วยงานควรรนำเครื่องมือ KPI (Key Performance Indicator) เป็นดัชนีชี้วัดผลงานหรือความสำเร็จของงาน โดยเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ตกลงกันไว้ มาปรับใช้ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันมีความ โปร่งใสในด้านการให้คุณให้โทษของบุคลากร

3.3.4 หลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด พบว่าการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ หรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน อาทิ การแต่งตั้งประชาชนเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลในโครงการที่สำคัญ ระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.19$) การมีส่วนร่วม คือ การให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำมาร่วมกันวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การมีส่วนร่วมในภาคประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการเสนอความเห็น เสนอแนะปัญหาที่ต้องการให้แก้ไข รวมทั้งเสนอแนะความต้องการที่ต้องจุด สำหรับงานวิจัยนี้ ควรจัดเวทีให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลในโครงการที่สำคัญๆ

3.3.5 หลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด พบว่าความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.29$) หลักความรับผิดชอบคือการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และกล้าที่จะรับผลจากการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดและผลกระทบ ต่อประชาชน สำหรับงานวิจัยนี้ ข้อเสนอแนะ ควรณรงค์ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าที่จะรับทั้งผล และรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของตนเอง ไม่ปกปิดการกระทำที่ผิดพลาดและส่งผลเสียต่อองค์กร ควรนำข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นบทเรียนในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อมิให้เกิดขึ้นอีกในครั้งต่อไป

3.3.6 หลักความคุ้มค่า โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองอยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด พบว่าการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างถูกต้อง ระดับคะแนน ($\bar{X} = 4.22$) หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ผู้นำองค์กร

ควรจัดให้มีการตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างถูกต้องหรือไม่สร้างความตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อประเทศชาติจะได้พัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

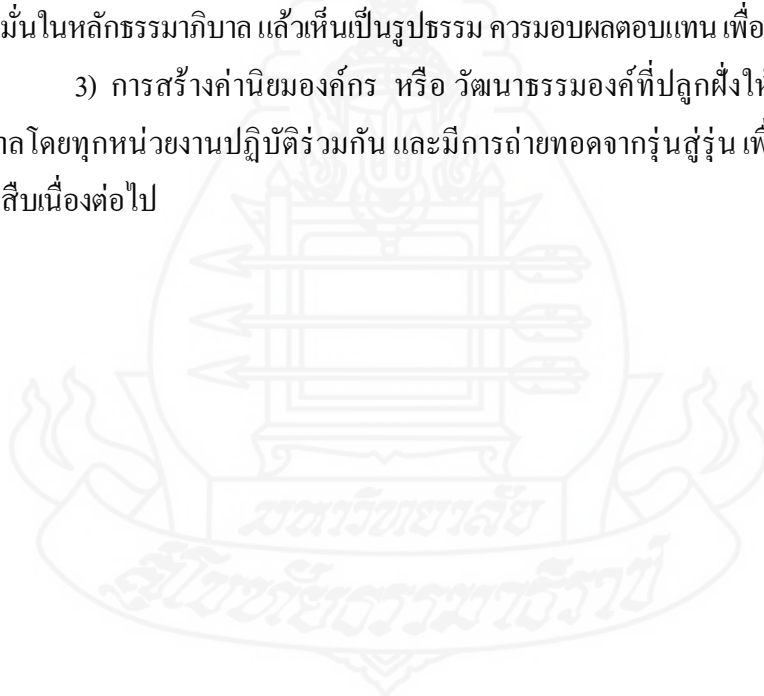
3.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ปัจจัยด้านหน่วยงานที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ

1) ผู้นำองค์กรต้องเข้มแข็ง สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในทุกระดับ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญ และปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างเต็มใจ มีส่วนร่วม และสร้างศรัทธาในหลักการบริหารธรรมาภิบาลของหน่วยงาน

2) บุคลากรควรมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ หรือขั้นตอนต่างๆของการบริหารหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง เช่น การร่วมคิด การร่วมเสนอความคิดเห็นการวางแผน รวมทั้งการแนะนำแนวทางการแก้ไข และหากบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล แล้วเห็นเป็นรูปธรรม ควรมอบผลตอบแทน เพื่อสร้างแรงจูงใจ

3) การสร้างค่านิยมองค์กร หรือ วัฒนธรรมองค์กรที่ปลูกฝังให้ยึดหลักการบริหารธรรมาภิบาลโดยทุกหน่วยงานปฏิบัติร่วมกัน และมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อคนรุ่นใหม่ได้เห็นและปฏิบัติสืบเนื่องต่อไป





บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยาณี ประสมศรี, มณฑา ชาวโพธิ์ และวริศรา รูปสวย. (2555). *ธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการน้ำชลประทานในมุมมองของผู้รับบริการ*. กลุ่มงานวิเคราะห์นโยบาย
กองแผนงาน กรมชลประทาน.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2559). “ธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ”.
คู่มืออำนาจในการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้าฯ.
- ไททัศน์ มาลา. (2561). “การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG):
แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่น”. *วารสารวไลยอลงกรณ์
ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*. 8(1): (มกราคม - เมษายน 2561).
- นิตา ใจภักดี. (2557). *การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลตุ๊กตุ๋น
อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ตามการรับรู้ของประชาชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปฐม มณีโรจน์. (2554). *สาธารณคดี ภาครัฐในมุมมองกฎหมายการเมืองและการบริหาร*. กรุงเทพฯ:
สุภาภรณ์การพิมพ์
- ปิยนารถ ถึงชู. (2556). “หลักธรรมาภิบาลและนักจัดการนวัตกรรม”. กรุงเทพมหานคร
วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 8(2), (สิงหาคม 2559).
- พงศ์พัฒน์ ใจมั่น. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารแบบธรรมาภิบาลของกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่าและพันธุ์พืช*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546,
(2546,9 ตุลาคม) *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 120 ตอนที่ 100ก หน้า 13.
- พิทยา สุนทรวิภาต. (2556). *การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบล*,
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แผนปฏิบัติการด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแผนพัฒนาข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด
3 ปี (พ.ศ. 2561 – 2563). ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, หน้า 26

- เรณู หมั่นห่อ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมบุญ สิริประชัย. (2564). ประวัติความเป็นมาของคำว่า "ธรรมาภิบาล และพัฒนาการ. สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2564. จาก <https://annpak.wordpress.com/2015/04/25>.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กองกลาง สำนักงาน ก.พ.
- สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (2556). สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 8 - 9)
- สุทธิพร บุญส่ง. (2555). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562.
- อรทัย ทวีระวงษ์. (2557). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี. (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาจนบุรี.

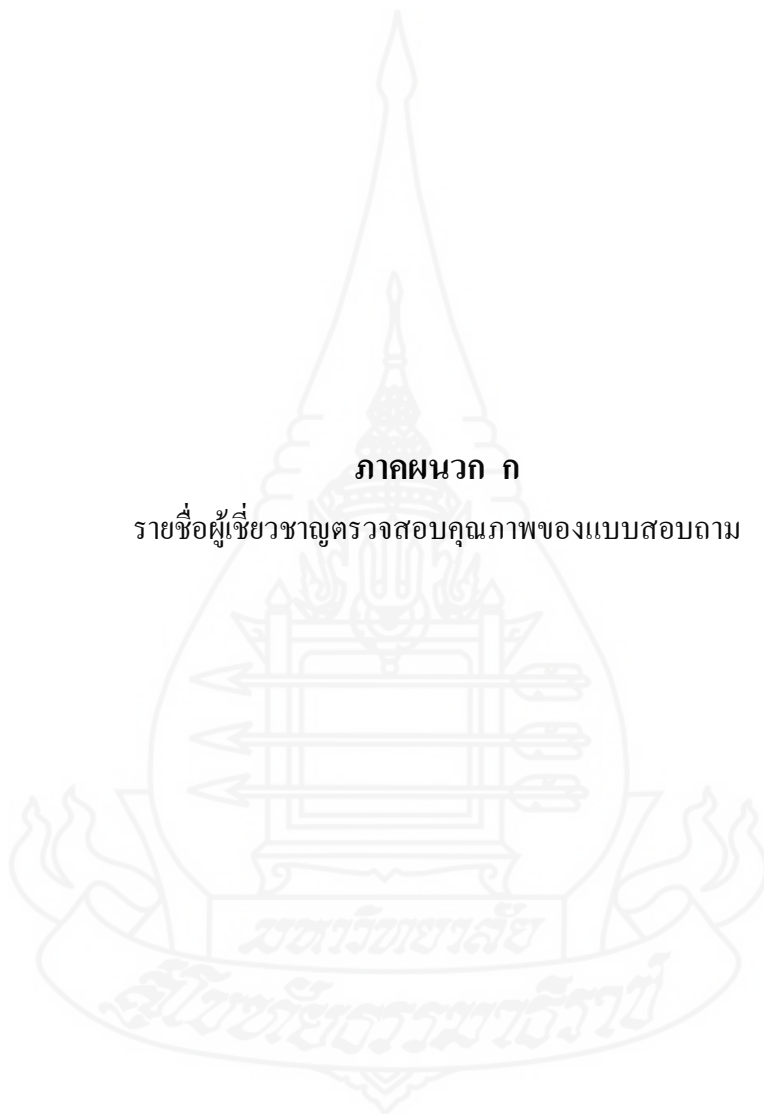


ภาคผนวก



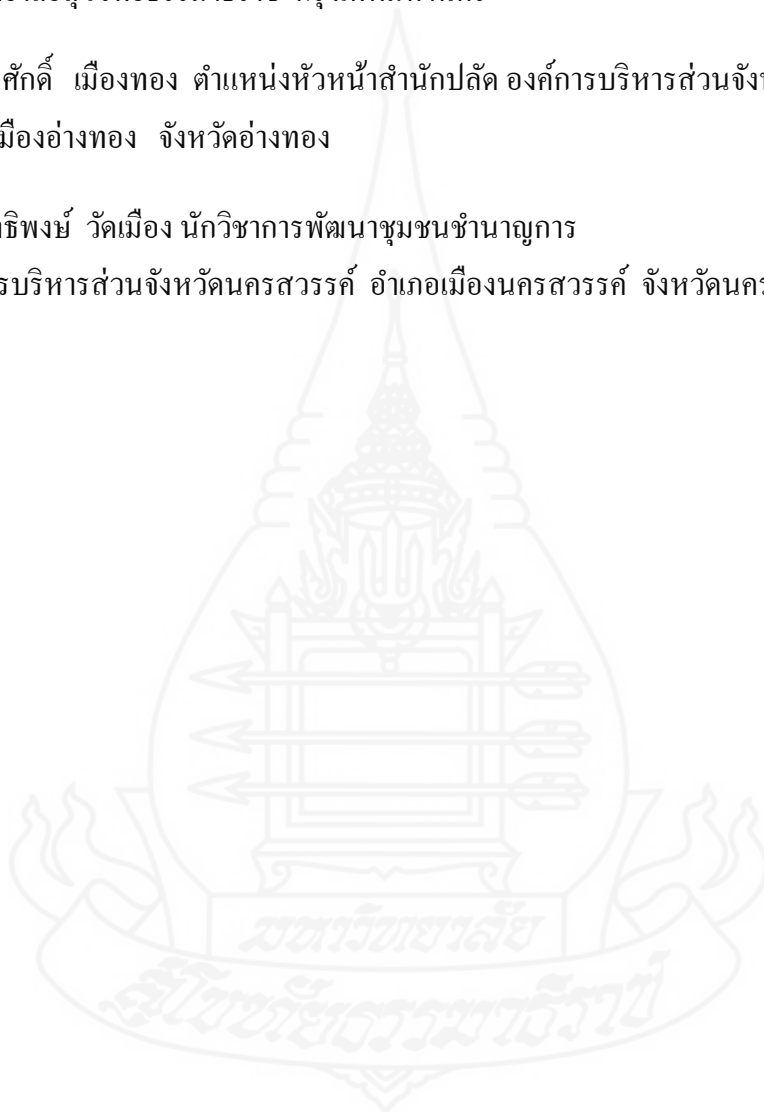
ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม



รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์ สมสืบ ข้าราชการเกษียณ สาขาวิชามนุษย์นิเวศน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร
2. นายสมศักดิ์ เมืองทอง ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
3. นายสุทธิพงษ์ วัดเมือง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์



ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ





ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๖๖๘

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ชินวัตร สมสืบ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางณณภัฏ บุปะปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารธรรมาภิ
บาลขององค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมา
พร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.
เสนห์ จุ้ยโต ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา
แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๙-๔๘๘-๑๖๖๔

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๘๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒



ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๖๖๘

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางณณภัฏ บุปะปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. เสน่ห์ จุ้ยโต ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๔๘๘-๑๖๖๔

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒



ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๖๖๘

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสุทธิพงษ์ วัดเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางณณัฐ บุปะปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารธรรมาภิ
บาลขององค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมา
พร้อมนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูล
และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.
เสนห์ จุ้ยโต ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือวิจัยที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา
แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยโดยได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบ
การศึกษาดังกล่าว หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ ๐๘๙-๔๘๘-๑๖๖๔

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ภาคผนวก ค

การทดสอบค่าความเที่ยงตรง
ของแบบสอบถาม (IOC)



ร่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

เรื่อง แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาเรื่อง “เรื่อง การบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
อ่างทอง”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในขั้นตอนการศึกษาการบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
อ่างทอง

2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความ
สอดคล้อง (Index of objective congruence : IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไป
ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลด้านการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดอ่างทอง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

4. ขอความกรุณาผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับตัวแปรของ
การวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ช่องว่าง
โดยเกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC ดังนี้

- 1) ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีเนื้อหา ที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา
- 2) ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีเนื้อหา ที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา
- 3) ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นมีเนื้อหา ไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์
โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

.....

(นาง ฉันทิณี บุปะปา)

นักศึกษาระดับปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์

คำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง : ให้ท่านเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ลงช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
1	เพศ () ชาย () หญิง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2	อายุ () 1. 20 – 29 ปี () 2. 30 - 39 ปี () 3. 40 – 49 ปี () 4. 50 ปี ขึ้นไป	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3	ระดับการศึกษา () 1. มัธยมศึกษา () 2.ปริญญาตรี () 3. ปริญญาโท () 4. ปริญญาเอก	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4	ปัจจุบันตำแหน่ง () 1. คณะผู้บริหาร () 2. พนักงานส่วนจังหวัด () 3. ลูกจ้าง () 4. พนักงานจ้าง	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	แปลผล
		1	2	3			
5	ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน <input type="checkbox"/> น้อยกว่า 1 ปี <input type="checkbox"/> 1 – 10 ปี <input type="checkbox"/> 11 – 20 ปี <input type="checkbox"/> 21- 30 ปี <input type="checkbox"/> 30 ปีขึ้นไป	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6	หน่วยงานที่ผ่านปฏิบัติงาน <input type="checkbox"/> สำนักปลัด อบจ. อ่างทอง <input type="checkbox"/> กองกิจการสภา อบจ.อ่างทอง <input type="checkbox"/> กองแผนงานและงบประมาณ <input type="checkbox"/> กองคลัง <input type="checkbox"/> กองช่าง <input type="checkbox"/> กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม <input type="checkbox"/> กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต <input type="checkbox"/> กองพัสดุและทรัพย์สิน <input type="checkbox"/> กองการเจ้าหน้าที่ <input type="checkbox"/> หน่วยตรวจสอบภายใน	1	1	1	3	1	ใช้ได้

ส่วนที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านองค์กรสอดคล้องกับตัว
แปรและวัตถุประสงค์ที่จะวัดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	1	2	3	รวม		
1.หลักนิติธรรม						
1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการออก ข้อบัญญัติท้องถิ่นกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดย คำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชน และมีการ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดย ทั่วถึง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
1.2 มีการกำหนดข้อบัญญัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง ต่างๆไว้อย่างชัดเจน และทันสมัย	1	1	0	2	0.6	ใช้ได้
1.3 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดง ความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการประชาคมและจัดทำ แผนท้องถิ่น	0	1	1	2	0.6	ใช้ได้
1.4 มีการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
1.5 มีการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบข้อบังคับ ระหว่างผู้บริหารกับหัวหน้าส่วนราชการ	1	1	0	2	0.6	ใช้ได้
1.6 ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายรณรงค์ให้บุคลากร ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักนิติธรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2. หลักคุณธรรม						
2.1 มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.2 มีการกำหนดคุณธรรมและจริยธรรม ตาม หลักเกณฑ์	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.3 มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตาม จรรยาบรรณวิชาชีพ	1	1	1	3	1	ใช้ได้

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	1	2	3	รวม		
2.4 มีการสร้างจิตสำนึกที่ดี เชื่อสัจย์ และรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.5 มีการให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียม	0	1	1	2	0.6	ใช้ได้
3.หลักความโปร่งใส						
3.1 มีการบริหารงบประมาณที่เป็นไปตามระเบียบ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.2 มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรภายในองค์กรอย่างตรงไปตรงมา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.3 มีการจัดทำแผนงบประมาณอย่างโปร่งใสและปฏิบัติตามเกณฑ์ตัวชี้วัด	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.4 มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใส	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3.5 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณให้โทษของบุคลากรอย่างโปร่งใส	0	1	1	2	0.6	ใช้ได้
4. หลักการมีส่วนร่วม						
4.1 มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณ	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
4.2 มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4.3 มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงาน อาทิ มีการแต่งตั้งประชาชนเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลในโครงการสำคัญ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม						
5.1 มีการกำหนดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
5.2 มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของตน และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม	1	1	1	3	1	ใช้ได้

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ				IOC	แปลผล
	1	2	3	รวม		
5.3 มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6. หลักความคุ้มค่า						
6.1 มีการบริหารจัดการและวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6.2 มีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างถูกต้อง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6.3 มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	0	1	1	2	0.6	ใช้ได้
6.4 มีการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่บิดเบือนวัตถุประสงค์	1	1	1	3	1	ใช้ได้
คะแนนรวม					29.2	
ค่าดัชนีความสอดคล้อง					0.91	



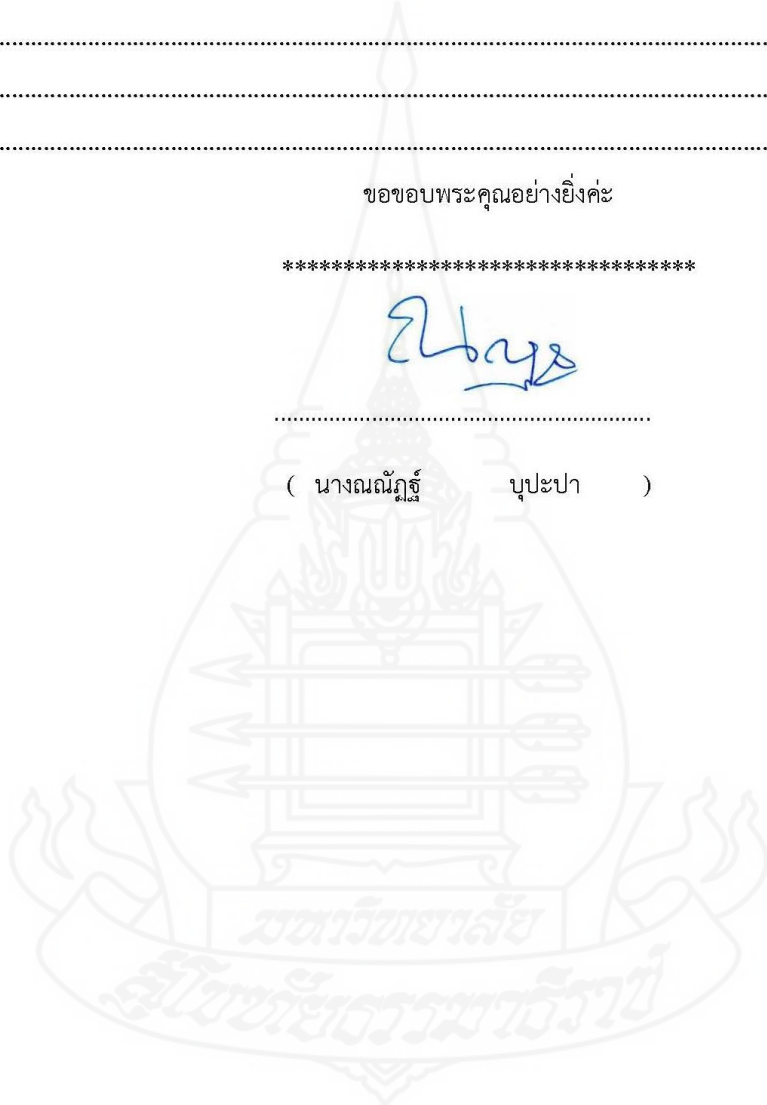
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง
ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งค่ะ



.....
(นางณัฏฐิ์ บุปะปา)



ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย





ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๘๔๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย**เรียน** นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง


สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางณณัฐ บุปะปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ซึ่งมี รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตจากท่านให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๔๘๘-๑๖๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ


(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒



ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๘๔๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางณณภัฏ บุปะปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ซึ่งมี รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน จึงเรียนมา
เพื่อขออนุญาตจากท่านให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม
โปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๔๘๘-๑๖๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๘๑๘-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒



ที่ อว ๐๖๐๒.๑๗/บ ๘๔๕

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง


สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด
๒. แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นางณัฏฐ์ บุปะปา นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง” ซึ่งมี รองศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ จุ้ยโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ส่งมาพร้อมนี้

ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบุคลากรในหน่วยงานของท่าน จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตจากท่านให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมโปรดติดต่อกับนักศึกษาโดยตรงได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๘๙-๔๘๘-๑๖๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษา และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ


(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิน ชินะโชติ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

โทร. ๐๒-๕๐๔๘๑๘๑-๖

โทรสาร. ๐๒-๕๐๓๓๖๑๒

ภาคผนวก จ
แบบสอบถาม



คำชี้แจงขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง เกี่ยวกับแบบสอบถาม

1.แบบสอบถามมี 3 ส่วน คือ


ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง จำนวน 46 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

2. ขอให้ตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง คำตอบของท่านจะนำมาเป็นข้อมูลซึ่งผู้วิจัยนำมาคำตอบของท่านไปใช้ในการวิจัยเรื่องนี้เท่านั้น โดยจะรักษาข้อมูลที่ได้ทั้งหมดเก็บเป็นความลับ จึงไม่มีผลกระทบต่อท่าน และตำแหน่งหน้าที่การงานของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากท่าน


(นางณณัฏฐ์ บุปะปา)

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาวิชาการจัดการ แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง : ให้ท่านเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ลงช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2.อายุ

() 1. 20 – 29 ปี

() 2. 30 – 39 ปี

() 3. 40 – 49 ปี

() 4. 50 ปี ขึ้นไป

3.ระดับการศึกษา

() 1. มัธยมศึกษา

() 2.ปริญญาตรี

() 3. ปริญญาโท

() 4. ปริญญาเอก

4. ปัจจุบันตำแหน่ง

() 1. คณะผู้บริหาร

() 2. พนักงานส่วนจังหวัด

() 3. ลูกจ้างประจำ

() 4. พนักงานจ้าง

5. ประสบการณ์ทำงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

() 1. น้อยกว่า 1 ปี

() 2. 1 – 10 ปี

() 3. 11 – 20 ปี

() 4. 21- 30 ปี

() 5. 30 ปีขึ้นไป

6. ส่วนงานที่ท่านปฏิบัติงาน

- | | |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> สำนักปลัด อบจ. อ่างทอง | <input type="checkbox"/> กองกิจการสภา อบจ.อ่างทอง |
| <input type="checkbox"/> กองแผนงานและงบประมาณ | <input type="checkbox"/> กองคลัง |
| <input type="checkbox"/> กองช่าง | <input type="checkbox"/> กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม |
| <input type="checkbox"/> กองพัสดุและทรัพย์สิน | <input type="checkbox"/> กองการเจ้าหน้าที่ |
| <input type="checkbox"/> หน่วยตรวจสอบภายใน | |



ส่วนที่ 2 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

คำชี้แจง ในฐานะที่ท่านเป็นคณะผู้บริหาร พนักงานส่วนจังหวัด ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง ขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดอ่างทอง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านคิดว่าท่านได้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด
หรือปฏิบัติงาน ตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับใด

(โปรดระบุตามสภาพที่เป็นจริงที่ท่านได้ปฏิบัติงานอยู่ในขณะนี้)

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	มีการดำเนินการธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการดำเนินการธรรมาภิบาล				
	5	4	3	2	1
1.หลักนิติธรรม					
1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้มีการออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่นกฎระเบียบ ข้อบังคับ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ ของประชาชน และมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนทราบโดยทั่วถึง					
1.2 มีการกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลง ต่างๆไว้อย่างชัดเจน และทันสมัย					
1.3 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการประชาคมและจัดทำแผนท้องถิ่น					
1.4 มีการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน					
1.5 มีการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบข้อบังคับ ระหว่างผู้บริหารกับหัวหน้าส่วนราชการ					
1.6 ผู้บริหารท้องถิ่นมีนโยบายรณรงค์ให้บุคลากร ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักนิติธรรม					

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการดำเนินการธรรมาภิบาล				
2. หลักคุณธรรม	5	4	3	2	1
2.1 มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ที่มาจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น					
2.2 มีการกำหนดคุณธรรมและจริยธรรม ตาม หลักเกณฑ์ ประมวลจริยธรรม					
2.3 มีการกำหนดให้บุคลากรปฏิบัติงานตาม จรรยาบรรณวิชาชีพ					
2.4 มีการสร้างจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่					
2.5 มีระบบหรือกลไกในการให้บริการประชาชนอย่าง เท่าเทียม					
3.หลักความโปร่งใส					
3.1 มีการบริหารงบประมาณที่เป็นไปตามระเบียบ					
3.2 มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่บุคลากรภายใน องค์กรอย่างตรงไปตรงมา					
3.3 มีการจัดทำแผนงบประมาณอย่างโปร่งใสและ ปฏิบัติตามเกณฑ์ตัวชี้วัด					
3.4 มีการเผยแพร่การใช้จ่ายงบประมาณประจำปีแก่ บุคลากรภายในองค์กร					
3.5 มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างอย่างโปร่งใส					
3.6 มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการให้คุณ ให้ โทษของบุคลากรอย่างโปร่งใส					
4. หลักการมีส่วนร่วม					
4.1 มีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบงบประมาณ					
4.2 มีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมใน การปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น					

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการดำเนินการธรรมาภิบาล				
	5	4	3	2	1
4. หลักการมีส่วนร่วม					
4.3 มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน					
4.4 มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการหรือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน อาทิ มีการแต่งตั้งประชาชนเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลในโครงการที่สำคัญ					
5. หลักความรับผิดชอบ					
5.1 มีการกำหนดหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน					
5.2 มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม					
5.3 มีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน					
6. หลักความคุ้มค่า					
6.1 มีการบริหารจัดการและวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด					
6.2 มีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างถูกต้อง					
6.3 มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ					
6.4 มีการใช้จ่ายงบประมาณที่ไม่บิดเบือนวัตถุประสงค์					
6.5 มีการใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างคุ้มค่า					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งในการตอบคำถาม



ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางฉัตรภัฏฐ์ บุปะปา
วัน เดือน ปี เกิด	19 มกราคม 2512
สถานที่	อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2556
สถานที่ทำงาน	แผนกบุคคล บริษัท เอ็มมีเน็นซ์ อินเทอร์เน็ตซันแนล จำกัด เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	หัวหน้าแผนกบริหารงานบุคคล

